

**GOZDNO
GOSPODARSTVO**
SLOVENJ GRADEC D.D.

leto: XXXVI oktober 2004 številka: **10**

Viharnik

Poština plačana pri
pošti Slovenj Gradec
Cena 550 tolarjev

naslovna tema

Pohorski naravni biser - Lovrenško in Ribniško barje

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
DR. FRANC SUŠNIK
NA GRADU 1

2390 RAVNE NA KOROŠKEM

gozdarstvo

10 let Zavoda za gozdove Slovenije

kmetijstvo

Kmečki dan na »Jesenskih srečanjih« na Prevaljah

ljudje in dogodki

Blagoslovili kapelico na Gruberjevem vrhu

vam predstavlja svoja prijatelja
Želvico Zojo in **Fridolina**

ZAVARUJTE VAŠEGA OTROKA IN KUPUJTE CENEJE!

Nezgodno boste zavarovani, do **30.12.2004** pa boste **prihranili do 7.990 tolarjev** ob nakupih v trgovinah **TUŠ**.

Kar **1000 zavarovancev Zavarovalnice Maribor** pa si bo lahko **tekmovanje za Zlato lisico** ogledalo **brezplačno!**

Več informacij na telefonski številki **02-33-33-710** in na **www.zav-mb.si/tus**

Zavarovalnica Maribor d.d., Cankarjeva 3, 2507 Maribor

**Nova
grafična podoba
Viharnika**

V današnjem času se stvari hitro spreminjajo in prilagajajo razmeram, včasih jih kar spregledamo, še posebej, če so vezane na posebne datume, obletnice ali kakšne druge vzporedne dogodke. V uredništvu Viharnika smo že nekaj časa razmišljali, da bi po sedmih letih spremenili grafično podobo naše revije. Take spremembe pa ne narekuje samo želja po novem oziroma drugačnem, ampak predvsem prilagajanje času hitro razvijajoče se tehnologije in seveda stroškom, ki nastajajo pri izdelavi revije.

Tako je pred vami Viharnik v novi podobi. Idejni snovalci in izvajalci del so iz našega neposrednega okolja. Oblikovalec Jože Repas iz Slovenj Gradca je prispeval novo grafično podobo, usluge tiskanja pa bo kot doslej izvajal ZIP Center Ravne. Zaenkrat, vsaj do konca tega leta, bo ostal format enak kot doslej, tudi iz praktičnih razlogov vezave letnika.

Nobena stvar ni dokončna in večna. Obliko bomo tudi v prihodnje prilagajali trendom razvoja tiskanih medijev, kot odziv na tokratno novo podobo pa bomo upoštevali vaše želje in pripombe, ki jih od vas, dragi bralci, pričakujemo.

Ida Robnik,
urednica

Pohorski naravni biser - Lovrenško in Ribniško barje

— Vojko Plaznik, univ.dipl.inž —

Barje (a. moor, bog; f. tourtière; n. Moor) je močvirnat svet, na katerem iz rastlinskih ostankov nastaja šota. Poznamo nizko in visoko barje.

Na zaraščajoči vodni površini (ali z zaraščanjem depresij) pod stalnim vplivom mineralno bogate vode nastane ekosistem (ekosistem je naravna

vršinsko segata tudi na področji Zavoda za gozdove Slovenije – OE Maribor in OE Celje.

Najpomembnejša rastlina visokega barja je šotni mah, ki ima sposobnost, da navzgor stalno raste, spodnji del pa se postopoma spreminja v šoto. Plast šote se tako debeli, celotno barje pa se dviguje nad okolico.

Bel lokvanjev cvet na Lovrenškem barju v drugi polovici avgusta

funkcionalna enota, v kateri je vzpostavljeno dinamično ravnoesje med neživimi dejavniki (biotopom) in živimi organizmi (biocenozo)), imenovan nizko barje. Tla, nastala na šotiščih nizkega barja, vsebujejo veliko sedimentnega (sediment je kamenina, ki je nastala iz naplavin oziroma mineralnih usedlin v stoječi vodi) materiala. Nizka barja najdemo v Sloveniji na Bloški planoti, v okolici Logatca, na Jelovici (Ledine), pri Bledu (Križank) in pri Zelencih (Drni).

Nasprotno od nizkega barja je visoko barje ekosistem, ki je reven z mineralnimi snovmi, ker je njegova površina praviloma dvignjena nad okolico in dobiva vodo le s padavinami. V Sloveniji so visoka barja na Pokljuki (Šijec, Goreljek, Vh. Blejsko barje), na Jelovici (Za blatom), pa tudi na območju Zavoda za gozdove Slovenije – OE Slovenj Gradec je visoko barje na Olševi (Zadnji travnik) in na Pohorju (Lovrenško in Ribniško barje). Visoki barji na Pohorju (Lovrenško in Ribniško barje) po-

in snežnica v taki obilici, da je te kraje popolnoma zamočvirila. Močvirje pod Ribniškim sedlom meri več oralov, na Planinki mnogo hektarov; ...

Močvirja na Pohorju so poseben svet; enako zanimiva za prirodopisca, hribolazca in sploh vsakega človeka, ki ima rad prirodo, je zapisal o stoječih vodah v svojem delu Pohorje med letoma 1913 in 1919 Janez Koprivnik.

Na kratko lahko opišemo Pohorje kot približno 60 km dolgo in v osrednjem masivnejšem delu približno 25 km široko pogorje v severovzhodni Sloveniji. Značilni so položni vrhovi, ki dosegajo tudi preko 1500 m nadmorske višine, z enakomerno nagnjenimi pobočji v zahodnem delu in bolj planotastim in malo nižjim vzhodnim delom Pohorja. Iz magmatskih kamenin, med katerimi je najbolj znan tonalit, je osrednji

Cvetoči rdeči lokvanji v začetku septembra na Ribniškem barju

»Izmed stoječih vod nas v prvi vrsti zanimajo tako imenovana »jezerca« in »okenca« pod Ribniškim sedlom in na Planinki na vrhu Pohorja. Na teh mestih (tudi pod Klopnim vrhom) je hrbet udrt tako, da so robovi višje kot sredina. Ker torej voda tukaj ne more odtekat (odtekanje zavirajo tudi gosti, toč rastoči šotni mahovi), v zemljo jo pa trda skriljeva in granitna tla ne spuščajo, se zbira na teh mestih deževnica

del, obrobljajo pa ga metamorfne kamenine, blestniki in gnajsi, ponekod so tudi sedimentne kamenine. Debela plast preperin pa pokriva celotno Pohorje.

Za vodo nepropustne kamenine in planotast relief botrujeta vlažnim in zamočvirjenim področjem Pohorja, saj voda slabo in počasi odteka. Ravno zaradi tega pa najdemo na vrhu Pohorja prava barja z manjšimi jezerci.

Ribniško barje – Martinčič ga je poimenoval »viseče barje« – je manjše od Lovrenškega barja in ima samo štiri jezerc; eno je večje in je prislono na Ribniški vrh (Jezerski vrh – 1537 m n.v.).

Vodna površina v vseh štirih jezercih skupaj zavzema približno 0,2338 ha površine (prvo jezero ima približno površino 0,2201 ha, drugo 0,0055 ha, tretje 0,0041 ha in četrto 0,0041 ha). Okrog jezerc se razprostira 4,3781 ha velika površina, ki jo porašča ruševje – *Pinus mugo*.

0,0004 ha). Rušje zarašča okrog jezerc 11,8340 ha površine.

V drugem delu Lovrenškega barja, kjer je poleg lesenega razglednega stolpa za ogled barja urejeno še približno 330 m poti iz lesenih brun, je osem jezerc s skupno vodno površino 0,1041 ha (prvo in največje jezero v obliki ledvice ima približno površino 0,0591 ha, drugo 0,0123 ha, tretje 0,0114 ha, četrto 0,0095 ha, peto 0,0051 ha, šesto 0,0033 ha, sedmo 0,0021 ha in osmo 0,0013 ha). Okrog jezerc rušje porašča

Pri raziskavah Lovrenškega in Ribniškega barja so popolnoma izključili možnost, da so jezerc ostanki postglacialnih (poledenjskih) pravih jezerc, ker nobeno jezero ne seže do mineralne podlage, temveč so vsa na šoti, globoka le kakšen meter.

Lovrenško barje je največje visoko barje v Sloveniji in eno najpomembnejših v južni Evropi. Celotno območje barja se napaja izključno s padavinsko vodo. Voda je v jezercih kljub slemenski legi tudi v največji poletni suši. To je dokaz za veliko zmožnost zadrževanja vode, ki jo imata šotni mah in šota.

Celotno Pohorje v glavnem porašča enotna gozdna združba *Luzulo-Abieti-Fagetum*, ki na določenih mestih prehaja v gozdno združbo *Luzulo sylvaticae-Piceetum*. Planote so pogosto gole, porasle s travišči tipa *Arnico-Nardetum*, ki poraščajo degradirane pašnike. Površine barij porašča združba *Sphagno-Pinetum* mugi, ki na obrobju prehaja preko združbe *Carici-Sphagno-Piceetum* v *Luzulo-sylvaticae-Piceetum*.

Barja so zelo pomembna za naravoslovne raziskave, še posebej za proučevanje vegetacije v preteklosti, saj se pelodna zrna (cvetni prah) v šoti ohranjajo tisočletja.

Pelodno sliko dobimo z jemanjem vzorcev in analizo peloda – opravljeno je bilo vrtnanje in jemanje vzorcev na Lovrenškem barju do globine 260 cm, kjer je bila mineralna podlaga, in na Ribniškem barju do globine 300 cm, kjer je bila mineralna podlaga.

Obe pelodni sliki (z Lovrenškega in Ribniškega barja) sta si zelo podobni in zanesljivo kažeta, da nastanek pohorskih barij ne moremo postaviti v dobo, ko so se ledeniki dokončno umaknili, ker so v obeh pelodnih slikah pelodne vrednosti leske zelo visoke, dočim pa so pelodne vrednosti pionirskih vrst, kot sta bor in breza, že popolnoma upadle. Za lesko pa vemo, da se je v sukcesijskem razvoju gozda pri nas pojavila za mešanimi hrastovimi gozdovi. Na podlagi teh odkritij lahko sklepamo, da je starost nastanka obeh barij izpred okoli 7000–8000 let.

Shema primarnega sukcesijskega razvoja gozda pri nas, ki je bila zaključena približno pred 7000 leti ter velja za predele južnih Alp, je, kot jo navaja Cullberg v svoji raziskavi, sledeča: »Postglacialno obdobje, ki pomeni otoplitev podnebja, naj bi se namreč pričelo približno pred 10000 leti. V začetku tega obdobja so še prevladovali borovi in brezovi gozdovi. Z vse bolj toplim podnebjem so se pričeli uveljavljati mezofilni listavci, lipa, hrast, brest, javor in jesen s skupno oznako mešani hrastovi gozdovi. Šele nato je nastopila leskova faza. Pred 7000 leti je v višjih predelih nastopila bukev in za njo jelka in od tedaj alternirata v združbi *Abieti-Fagetum*. Prav nazadnje je vstopil še gaber.«

Lovrenško in Ribniško barje je osrednji del gozdnega rezervata z imenom Lovrenška jezera, ki so ga leta 1979 zakoličili in obsega 531,17 ha površine. Gozdni rezervat Lovrenška jezera ima registrsko številko 12/23 in je bil zaščiten z odlokom Skupščine

Lovrenško barje s cvetočimi lokvanji in rušjem v ozadju

Do največjega jezerc vodi urejena, približno 120-metrška pot, izdelana iz lesenih brun. V tem jezercu od sredine avgusta do sredine septembra bujno cvetijo lokvanji. Ena skupina lokvanjev ima snežno bel cvet, druga skupina rdečkast in tretja skupina rožnat. V času cvetenja lokvanjev so obiski turistov še posebej množični.

Lovrenško barje – Martinčič ga je poimenoval »grebensko barje« – je sestavljeno iz dveh kompleksov, ki ju loči pas smreke; leži na širokem slemenu Planinke (1520 m n. v.). V vsakem kompleksu je po več jezerc (omenjajo jih dvajset).

Vodna površina prvega dela Lovrenškega barja skupaj znaša 0,0996 ha in je razdeljena na sedem jezerc (prvo jezero ima približno površino 0,0389 ha, drugo 0,0307 ha, tretje 0,0107 ha, četrto 0,0065 ha, peto 0,0065 ha, šesto 0,0059 ha in sedmo

Ribniško barje

10,6528 ha površine.

Tudi tukaj cvetijo v jezercih lokvanji, njihovi cvetovi pa so rožnati. Obiskovalcev je v času cvetenja lokvanjev izredno veliko.

Navedene površine jezerc in površine rušja na Ribniškem in Lovrenškem barju so dobljene s pomočjo letalskih posnetkov tega področja.

Omenjeni močvirski svet je edinstven ekosistem, kjer rastejo mesojeda okrogolistna rosička, rožmarinka, kalužni in malocvetni šaš, rjasti sleč, dlakava in gola mahovnica, dvospolna mahovnica, ... ter šotni mah. Od živali najdemo alpskega pupka in dve vrsti kačjih pastirjev – barjanska deva in barjanski spreletavec. Lovrenška jezera so tudi paritveni prostor ruševca.

občine Radlje ob Dravi: Medobčinski uradni vestnik št. 321 – 7 / 79 – 4 z dne 15. oktobra 1980, in Skupščine občine Slovenska Bistrica: MUV št. 31/74 z dne 28. november 1979 (Gozdni rezervati v Sloveniji 13).

Tako govori o Lovrenškem in Ribniškem barju znanost.

Janez Koprivnik navaja v svojem delu Pohorje med letoma 1913 in 1919: »Po jezerih prebiva po ljudski pravljici ... zelenec, povodni mož, ki mu pravimo tudi jezernik. Če vržeš kamen v jezerce in mu vodo skališ, ti naredi burjo. Ako po jezerih poka, je drugi dan gotovo dež.

Ribniško jezero je bilo baje poprej na vrhu gore sv. Urše. Ko so pa postavili na gori cerkev, je zvon pregnal jezernika. Zavlekel je svoje jezero na Veliko Kopo. Ker je pa tudi tukaj še včasih slišal »boliti« zvon, zgrabil je vdrugič jezero ter ga potegnil tja za Veliki in Mali Črni vrh na tisto mesto, kjer še danes stoji.« (Morda vam celotno resnico o sv. Urši predstavim kdaj drugič).

Tista, čisto ta prava resnica o nastanku Lovrenškega jezera oziroma Lovrenškega barja, je pa tista, ki jo je Janez Koprivnik navedel oziroma povzel (po »Popotniku« I. 1883, Fr. Praprotnik) v svojem delu Pohorje med letom 1913 in 1919 in jo v celoti navajam:

»Prelep je bil grad imovite vdove Jere Hudovolne (Hudovoljne) na Planinki. Obdane od temnih gozdov s stoletnimi drevesi, so se razširjale daleč okrog prijetne livade z rodovitnimi njivami, senožeti in pašniki, tik hrama pa je bil krasen vrt, v njem je cvetelo obilo planinskih cvetic, v radost in veselje zale hčerke, prelepe Rozalke.

Ne daleč od tod je stala ubožna hišica. V njej je prebivalo troje ljudi, mati s svojima otrokoma, Ivanom in Milico. V mladostnih letih so se otroci radi shajali ter se med sabo igrali, dasi premožna Jera Hudovolna (Hudovoljna) ni rada gledala svoje hčere v družbi siromašnih ljudi.

Hitro minejo vesela otroška leta. Ivan vzraste v zalega in krepkega mladeniča, Rozalka in Milica pa v krasni devojki (deklici).

Kar počti glas, da ljuti Turek zopet pleni, ropa in požiga po deželi. Tudi Ivan zapusti svojo domačijo, da brani ljubo domovino. Težko se je poslovil od matere in sestre, ki ju je sami zapustil, še težja mu je bila ločitev od Rozalke; šele zdaj se je zavedel, kako globoko ljubi zorno devojko (dekle).

V boju s krvoločnim sovragom se je Ivan pred vsemi odlikoval. Ko pa roparskega Turka srečno premagajo in ga nazaj v Turčijo poženó, povrne se Ivan v svoj domači kraj. Pač premišluje med potam, kaj mu počne mati, kaj sestra, in kako bodeta (bosta) veseli, da ga zopet vidita. Teži pa mu srce misel na Rozalko; saj ne ve, ali mu bode (bo) tudi še sedaj tako prijazna in ljubezniva, kakor mu je bila popred (poprej). V te misli utopljen, dospe ob bregu šumeče Radoljne na vrh Planinke. Izmed dveh potov je eden širok in oglajen (uglajen), vijoč se v prijazni senci košatega drevereda proti sosedi Jeri Hudovolni (Hudovoljni), drugi ozek, s travo porasel, držeč proti hišici ljube mu matere. Nehote krene Ivan proti lepemu stanu Jere Hudovolne (Hudovoljne).

Že je blizu, kar zasliši Jero, kako se huduje nad možem, sedečim na kameniti (kamniti) klopi pred hišo. Ivan stopi za drevo in posluša, kaj se godi. Tujec na klopi je bil mož širokih pleč in sklenjenega (sklonjenega) telesa, v zeleni obleki; na kratkem vratu je nosil debelo glavo in na njej klobuk s širokimi krajci, izpod katerih so gledali zeleni lasje. Razmršena brada podajala (dajala) mu je toliko groznejši pogled.

Lepo prosi tujec belega kruha, ki ga ima Jera na krožniku v kose razrezanega. »Kaj, takim beračem bi jaz podarila kruha? Rajši vidim, da ga pojedó žabe!« reče Jera Hudovolna (Hudovoljna) srdito ter zapodi krožnik od sebe, da se kosci daleč okrog razlete. »Tam v bližini je čudežen studenec, jaz ga sovražim kakor mlako povodnega moža spodaj pri izviru Meslinje. Tja idi, tam

se okrepčaj.« »Bogato vam plačam to dobroto,« reče tujec, ki ni bil nihče drug nego (kot) – povodni mož, ter izgine za oglom.

Na pragu pa se prikaže brhka, kakor jelka vitka hčerka ponosne Jere Hudovolne (Hudovoljne). »Mati, zakaj se vendar hudujete nad ubogim tujcem?« reče Rozalka. »Zakaj? Zato, ker je siromak in pri nas nima kaj iskati,« zavrne (odvrne) z osornim glasom mati. Žalostno pobesi Rozalka svoje živo oko ter se obrne vstran od svoje trdosrčne matere.

pi ob njega povodni mož. Ivana obide zona, pospeši korake, pa zelenec mu je vedno za petami. »Kaj hočeš od mene?« ga končno ogovori Ivan. »Nisi videti, kakor da bi imel kaj dati!« se zakrohóče pošast; ako pa hočeš kaj zaslužiti, pridi v (na) dan Matere Božje z voli k jezeru pri izviru Meslinje; imam za te vožnjo, ki bo vam vsem beračem pomagala.« Ivan misli še več vprašati, pa že je zapazil, da je sam.

Ubožna hišica, kjer mu prebiva mati, je stala tik pod vrhom mrzle planine. Odkar jo je zapustil, po-

Cvetóci rdeči lokvanji v začetku septembra na Ribniškem barju

Ko pa ljubko glavico zopet povzdigne, poskoči od veselja, zapazivši prijatelja otroških (iz otroških) let, ki se je zdaj približal. Takoj mu hiti naproti ter radostna vzklikne: »Ivan, moj Ivan, zopet tu!« - Vsa zelena od jeze pa pogleduje mati svojega otroka, a še huje Ivana, ki ga je takoj spoznala. »Danes so menda vsi berači na potovanju; jedva (komaj) eden odide, že drugi pride!« reče ter prime Rozalko za roko in jo pelje v hram. Proti Ivanu se še enkrat zaničljivo obrne, mu zagrozi, da bo naščuvala vse pse nanj, ako takoj ne odide in se še kdaj predrzne približati se hramu. Z napol grozečim glasom prosi Ivan, da se naj nikar ne huduje nad hčerko Rozalko. »Da, hudovati se moram,« pravi srdita Jera Hudovolna (Hudovoljna), »pa še bolj nad ženskama tam v koči, ki mi dolga ne moreta plačati.« »Pri takih trdosrčnih prositi? Ne!« vzklikne Ivan ter krene ob potu proti domu.

Stori nekoliko korakov, kar sto-

stala je revščina v njej še večja.

Ko Ivan stopi v hišo, najde mater pri postelji na smrt bolne ljube sestre Milice. Mati se niti ne ozre; šele, ko Ivan stoji že pri njej, ga pogleda in spozna. Za trenotek (trenutek) se ji razjasni obraz; a koj jo polijejo solze in bridko potoži svoje križe in težave, češ, vsega je kriva bogata Jera Hudovolna (Hudovoljna), katera (ki) jo brez usmiljenja preganja, ki je tudi Milico zagovorila, da sedaj umira.

Ivan pa, ki je doma namesto počitka in okrepila (okrepčila) našel nesrečo in skrb, nevarno zboli.

Le dvakrat se mu je zdelo, da mu je huda bolezen malo odjenjala, ko ga je skrivaj obiskala Rozalka. Pri tretjem obisku pa je ubožni družini naznanila vest, da ji hoče njena mati prodati zadnje vole s (iz) hleva, ako se ji dolg ne poplača takoj.

Prišel je dan rojstva Matere Božje. Ivan je bil nekoliko okrevan. »Napravi se, Ivan, in ženi vole doli k oskrbniku, da dobiš nekaj srebrnikov, s katerimi poplačava dolg,« veli mati še bolehnemu sinu.

Ivan se odpravi z voli na pot proti dolini. Med potom pa od slabosti obleži ter zaspi pod široko hojo. Ko se prebudi, se je že dan proti večeru nagnil. Ivan vstane, in glej čuda: popred (poprej) potr in bolehen, se počuti zdaj zdravejšega (bolj zdravega) nego kdaj. Prišedši do jezera, milo pogleduje zadnjo (zadnje) imovino (imetje) svoje matere,

in bliski švigajo na zahodu.

Hudobec čimdalje (čedalje) bolj poriva voz in vole proti vrhu, tako da Ivan komaj dohaja. »Le hitro, le hitro,« kriči zelenec nad Ivanom, ki že omaguje, »skoraj sva na vrhu«. Ivan zbere svoje moči ter prime vola za rog; a rog se mu kakor steklo odkrši (odkruši). »Vtakni rog v žep!« zakriči mu zelenec, »in vodi dalje!« Ivan prime vola za drugi rog, pa tudi ta mu ostane v roki. »Shrani tudi tega,« veli hudobec, »in hitro naprej!« »Tako! sedaj sva na vrhu, idi domov, pa ne ozri se! Roge položi doma na mizo pod 'bridko martro'!«

Beli lokvanjevi cvetovi na Lovrenškem barju v drugi polovici avgusta

ki jo mora oddati, da poplača dolg bogati pa okrutni Jeri Hudovolni (Hudovoljni).

V hipu stoji pred njim povodni mož, kakor da bi prišel iz jezera. »Prav tako! Ostal si mož beseda!« se oglasi zelenec. »Popelješ mi moj kotel na planino, lahko delo, pa dobro plačilo.« »Ker ni-maš voza, naredim ga sam: dve bruni po dolgem, dve povprek, na nje (nanje) pritrdim kotel, ti vpzezi svoje do kosti sestradane vole,« beseduje hudobec. Ivan trepetaje uboga, pa teža je tolika, da se voli niti ne ganejo z mesta. Debelo se zakrohoče zelenec, rekoč: »Vodi le vole; tiščal bodem (bom) sam.«

In res! Polagoma se pomiče čudni voz navkreber. Kadar (kakor) hudobec potisne, pomakne se voz dalje; če odjenja, se ne gane z mesta. Med tem pa zakrije črna noč visoko planino. Od daleč se sliši rahlo bobnenje groma

Šotni mah

Strašen vihar zabuči. Mogočno drevje se šibi, poka in lomi. Grom pretresa zemljo, tresk udarja za treskom, blisk za bliskom razsvetljava (razsvetljuje) črno noč. Ploha se uliva za ploho. Bilo je, kakor da bi se bližal sodni dan.

Nalik (podoben) obstreljeni zveri beži Ivan preplašen domov, skoraj nezaveden, kje je bil, kaj je slišal in videl. V hišici pa je mati v goreči molitvi Boga

prosila, da odjenja od svoje jeze. Ko si Ivan nekoliko oddahne, pogleda skozi okno, in – oj strah in groza! – daleč okrog se leskečejo v svetlem žaru vrhovi mogočnega Pohorja: prelepi stan ponesne in premožne Jere Hudovolne (Hudovoljne) je ves v plamenu. Pogorel je do tal.

Polnoč je bila minila. Kar se zaslisi zunaj nenavaden ropot in v hišo stopijo hlapci z Jero in njeno hčerko Rozalko, vsi napol mrtvi od strahu in napora. Jeri pa se še ni uklonila ošabnost. Zaničljivo se ozre po koči ter prosi zavetja oholo le za to noč; Rozalka pa se nezavedna (nezavestna) zgrudi Ivanu v naročje. V tem hipu se prikaže pri oknu ostudna pošast, povodni mož, in zaslisi se besede: »Le žabam belega kruha podari, berače pa k studentu čudežnem odpravi.« Jera posluša besede, ostrmi in se bliža vratom. Zdi se, kakor bi jo neka tajna (temna) sila vlekla iz sobe. Počasi prestopi prag in izgine v črni noči.

Vse so drugi dan preiskali; zastoni! Odnese! je povodni mož. Izginilo pa je tudi njeno lepo bivališče na Planinki in na nje-ga mestu je stopilo Črno jezero s tolikimi zatoki, kolikor je nje

vreči iz hiše, se vsuje iz njih kup starih svetlih zlatov. Vsa družina sedaj zapusti mrzlo planino in si v toplejši dolini kupi lepo posest. Ivan in Rozalka sta si dala roke v večno zvezo in sta živela srečna in zadovoljna.

Črno jezero na Planinki pa še sedaj blišči proti nebu. Mrzlo in samotno je; v njem ne plava ne riba, pri njem ne poje ptica; le pritlikavo boroviče se plazi krog njega.

V jezeru prebiva povodni mož. Prikupi se mu, ako mu podariš kos belega kruha, gorje pa, ako mu porednež s kamenjem vodo kali in razburja. Takoj jame v jezeru pokati in iz temne vode se začnejo vzdigovati sivi oblaki; povodni mož (se maščuje in pošlje) pošlje, maščuje se, piš in strelo, povodenj in točo.«

Pa pridite pogledat Ribniško in Lovrenško barje.

Pa na bel kruh ne pozabite. In za Vami naj ostanejo le stopinje, ne pa piš in strela, povodenj in toča.

Literatura:

1. Culiberg, M., Palinološka raziskovanja na Lovrenškem in Ribniškem barju na Pohorju, Biološki vestnik, štrv. 34, leto 1986, strani 1 – 11, 11 s.
2. Gričnik, A., Janez Koprivnik in njegovo »POHORJE«, Monografija, Izdala Občina Zreče, 1997, 511 s.
3. Koprivnik, J., Pohorje, ponatis iz Planinskega vestnika (1913-1919), Založilo »Sokolarsko društvo« v Mariboru, 1923, 125 s.
4. Lah, A., Leksikon – okolje in človek, ČZD Kmečki glas, Ljubljana 1995, 359 s.
5. Mrakič, J., Vomer, B., Gozdni rezervat Lovrenška jezera, Strokovna in znanstvena dela, Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani, VDO Biotehniška fakulteta, VTOZD za gozdarstvo, Ljubljana 1985, 81 s.

Tekst in foto:

Vojko Plaznik, univ. dipl. inž.

☛ Zavod za gozdove Slovenije

Fotografije na naslovnici

- Lovrenško barje
- Bela lokvanjeva cvetova v drugi polovici avgusta
- Barje s cvetočimi lokvanji in rušjem v ozadju
- Pogled na Lovrenško barje
- Rušje - Pinus mugo

foto: Vojko Plaznik, univ. dipl. inž.

Informativni gozdarski storži v avgustu

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž.

Počitniško obarvan mesec avgust je bil proti pričakovanju vremensko zelo lep. Na Koroškem smo imeli kar enaindvajset jasnih in delno jasnih dni, sedem dni je bilo oblačno in delno oblačno, ves dan pa nas je zalival dež trikrat. Ropotanje dežnih kapelj po strehi in okenskih steklih smo nekajkrat lahko poslušali tudi v nočnih in zgodnjih jutranjih urah v obliki kratkotrajnih neviht, katerim pa je sledil lep dan. V jutrih z visoko zračno vlago pa je po Mislinski in predvsem po Dravski dolini prevladovala kratkotrajna jutranja megla. Najnižje avgustovske jutranje temperature so bile od $+9^{\circ}\text{C}$ do $+17^{\circ}\text{C}$, najvišje dnevne pa od $+15^{\circ}\text{C}$ do $+33^{\circ}\text{C}$. Najtopleje je bilo od 18. do 20. avgusta. 30. avgusta je v večernih urah pričel pihati toplef, hladna fronta je pregnala toplo. Zadnji dan v avgustu je bil močno deževen (nalivi). In še ena zanimivost z našega neba. Tisti, ki 11. avgusta med 23. in 24. uro niso mogli spati, so lahko strmeli v nebo in tam, kjer ni bilo oblakov, opazovali zvezdni vihar.

Klub številnim dopustniškim dnevom pa naši gozdovi in lastniki gozdov niso bili osamljeni, saj je v avgustu tja do 10. septembra potekal razpisni rok za vloge nepovratnih finančnih sredstev za gozdnogojitvena dela v zasebnih gozdovih iz »evropskega denarnega žaklja« (EU sredstva po Enotnem programskem dokumentu – Investicije v gozdove za izboljšanje gospodarske in ekološke vrednosti gozdov). V območni enoti Slovenj Gradec so lastniki gozdov ob pomoči revirnih in drugih gozdarjev v krajevnih enotah do 10. septembra na Agencijo RS za kmetijske trge in razvoj podeželja oddali 196 vlog v vrednosti 10 150 000 SIT. Pravočasno prispele vloge je pregledala strokovna komisija. Lastniki, ki so imeli pravilno izpolnjeno vlogo, so ali pa bodo v najkrajšem času prejeli odločbo o odobriti nepovratnih sredstev iz planiranega ukrepa nege in naravne obnove

gozdov. Delo v gozdu mora biti opravljeno pravočasno. Gozdarji javne gozdarske službe bodo pregledali, prevzeli in obračunali izvedena dela. Zahtevek za izplačilo skupaj z dokazilom o prevzemu in obračunu opravljenih del mora stranka posredovati najkasneje do 30. 10. 2004, agencija pa bo lastniku oz. stranki po prevzemu zahtevka nakazala denar na transakcijski račun. Lastnik bo moral po opravljenem nakazilu odobrenih sredstev hraniti dokumentacijo do 31. 12. 2013. Dostop do nje in vpogled vanjo bo moral omogočiti pooblaščenim osebam organov Evropske skupnosti, Računskega sodišča ter drugim pristojnim organom. V kolikor bo ugotovljeno, da so bila denarna sredstva odobrena in nakazana na podlagi neresničnih navedb ali ponarejenih listin ali pa so bila uporabljena v nasprotju z namenom, podanim v odločbi, bo morala stranka že odobrena sredstva vrniti v osmih dneh od zahteve za vračilo za denar. Do sedaj so gozdarji vložili veliko truda pri svetovanju in pomoči pri izpolnjevanju vlog posameznim lastnikom gozdov in ga še bodo. Zato prosimo, da lastniki – vlagatelji vlog čimprej izvedejo planirana dela, da jih bomo lahko pravočasno prevzeli in obračunali.

Pravočasno pa morate izvesti dogovorjena planirana dela tudi lastniki, ki imate planirana gozdnogojitvena in varstvena dela sofinancirana po nacionalnem programu. Ta dela bodo morala biti prevzeta in obračunana najkasneje do 20. novembra 2004.

V toplih avgustovskih dneh pa je bilo predvsem v nižje ležečih gozdovih zelo živahno tudi med krošnjami smrek in pod njimi. Po dolgotrajnem hladnejšem obdobju je uspelo rojiti prvi letošnji generaciji podlubnikov. Število po lubadarju napadenih dreves in žarišč se je v primerjavi s številom teh v juliju povečalo, vendar je ostalo v mejah normalnega stanja. V OE Slovenj Gradec smo v vseh gozdovih (zasebnih in državnih) v maju evidentirali 4392

kubičnih metrov lubadark (244 žarišč), do 30. junija 5772 kubičnih metrov (342 žarišč), do konca julija kumulativno 6197 kubičnih metrov (368 žarišč) in do 31. avgusta 7629 kubičnih metrov (476 žarišč). Konec avgusta je bilo sanirano 90 % vseh evidentiranih lubadark. V septembru se je število žarišč kljub pravočasnim ukrepanjem še povečalo. Najmočnejši napad smrekovih podlubnikov je bil v zasebnih gozdovih v krajevnih enotah Radlje ob Dravi, Slovenj Gradec in Dravograd. Tudi zadnje dni v septembru ter vse dni v oktobru opazujemo in pregledujemo gozdove okoli nas. Močno napadenim smrekam prične že pred popolnim rjavenjem in sušenjem iglic delno odpadati lubje, kar je značilno predvsem za poznojesenski napad. Odpadanje lubja tega napada podlubnikov se ponavlja pojavi šele naslednje leto pozimi ali zgodaj spomladi pri še zelenih krošnjah.

V avgustu so revirni gozdarji pričeli pregledovati letos z gozdnim drevjem posajene objekte

po vseh krajevnih enotah. Vsako leto v tem času evidentiramo uspeh sadnje na 20 % posajenih površin, opazovanja pa na istih objektih nadaljujemo tudi po 1., 2. in 5. vegetacijski dobi (čas ozelenitve in intenzivnega pretakanja rastlinskih sokov). Poleg kvalitete sadik ugotavljamo tudi vzroke za morebitni izpad posajenih sadik. Letošnja sadnja je bila pri vseh posajenih drevesnih vrstah uspešna, izpad je bil zelo majhen.

V počitniških avgustovskih dneh je bilo živahno tudi na označenih in neoznačenih gozdnih poteh. Marsikateremu je po vročem morskem dopustovanju godil sprehod ali nabiranje gob v gozdu. Organizirano pa smo se 7. avgusta 2004 zbrali v Suhem dolu po Uršljo goro ljubitelji narave na 3. tradicionalnem pohodu po Gozdni turistični poti Plešivec. Kar lepo število pohodnikov se je podalo po njej. Kako in kaj smo doživljali na in ob njej, ste lahko prebrali v prejšnji številki Viharnika.

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž.

Fotografija je bila objavljena v prejšnji številki Viharnika na naslovnici. V besedilu pod fotografijo je zamenjava vrstnega reda spremenila vsebino odgovornosti pri organizaciji tekmovanja gozarjev v Črni. Vodja tekmovanja je bil Boštjan Hribnik, na fotografiji desno, levo pa je Brane Širnik, vodja odkupa in gozdarske enote GG Slovenj Gradec v Črni. Obema se za pomoto opravičujemo.

Uredništvo

10 let Zavoda za gozdove Slovenije

Namen srečanja ob desetletnici je bilo predvsem druženje. Zelo smo se zabavali ob gledanju in navijanju za tekmovalce centralne in območnih ekip.

Gorazd Mlinšek, univ. dipl.inž.

Slovensko gozdarstvo je v zadnjih petdesetih letih preživelo kar nekaj reorganizacij, kljub spremembam pa ostaja načrtno, sonaravno in večfunkcionalno. Zadnja reorganizacija se je zgodila 1. maja 1994, ko je po predhodnem sprejetju novega Zakona o gozdovih in Programu razvoja gozdov Slovenije bila poleg izvajalskih gozdarskih podjetij in Sklada kmetijskih zemljišč

in gozdov Slovenije organizirana javna gozdarska služba ali Zavod za gozdove Slovenije (ZGS). Kar nekaj nasprotnikov načrtnega dela v slovenskih gozdovih je napovedalo kratek obstoj novonastale gozdarske organizacije. Kot je pokazal čas, so bili v hudi zmoti. Minilo je deset let, Zavod za gozdove Slovenije ima vse pomembnejšo vlogo v slovenskem prostoru in gospodarstvu.

Vse več je sodelovanje javne gozdarske službe z ostalimi gozdarskimi in naravovarstvenimi strokami izven domačih mej. Število mednarodnih projektov, v katerih sodelujemo tudi slovenski gozdarji, se povečuje. Povečuje se tudi obseg rednih in dodatnih del, ki jih zaposleni v Zavodu za gozdove Slovenije ob pomoči Gozdarskega inštituta in drugih sorodnih strokovnih inštitucij vestno obvladujemo. Vsi – še posebno pa terenski gozdarji v revirjih – so pripomogli, da je bilo naše delo v desetih letih dobro opravljeno.

Da bi dostojno, predvsem pa strokovno neobremenjeno proslavili prvih deset let delovanja ZGS, so sodelavci Centralne enote in Območne enote Kočevje pripravili prijetno prireditev. Kočevje je z velikopovršinskimi gozdovi in načrtnim delom v njih že več kot sto let gozdarsko tradicionalno, 17. septembra 2004 pa je bilo še bolj gozdarsko. Več kot šeststo gozdarjev ZGS in okrog sto petdeset povabljenih domačih in tujih gostov gozdarske in naravovarstvene stroke se je zbralo na prireditvenem prostoru pred zgradbo OE Kočevje. Prisostvovali smo pestri prireditvi. Uvodni del se je pričel s pozdravnimi govori. Vsi govorniki so spregovorili

o pomembnosti delovanja ZGS in želeli vsem zaposlenim nadaljnjih delovnih uspehov. Vse udeležence sta pozdravila tudi mag. Franc Ferlin – predsednik Centralnega sveta ZGS in Jože Sterle – državni sekretar za gozdarstvo. O desetletnem delu javne gozdarske službe je temeljito spregovoril direktor ZGS Andrej Kermavner. Prireditve so kulturno popestrili mladi

glasbeniki iz Kočevja in Kamnika, holcar in policaj – oba člana KTD »Sv. Anton na Pohorju« – in gozdarski pevski zbor »Stežice« iz Območne enote Slovenj Gradec. Osrednji del prireditve pa je bil podelitev priznanj najbolj prizadevnim delavcem ZGS v letu 2004. Strokovne komisije vseh štirinajstih območnih enot in centralne enote so po kriterijih, kot so vestno izpolnjevanje

Pred pričetkom proslave na dvorišču GG in OE Kočevje

Kulturna popestritev 10 letnice ZGS

Začuden poslušalci OE Slovenj Gradec

Podelitev priznanja Avgustu Kuncu, najbolj prizadevnemu delavcu ZGS v OE Sl. Gradec

Ekскурzija na Friderikstajn

Anderj Kermavner, direktor ZGS, je bil tudi slavnostni govornik.

V ekipi za družabne igre OE Slovenj Gradec so bili Marija Rožen (KE Črna), Peter Cesar, in Matjaž Ramšak (oba OE Slovenj Gradec)

so si ogledali zanimivosti mesta Kočevja, največ ljubiteljev divjadi se je podalo v obori Stari log in Smuka, posamezniki so se sprehodili po gozdni učni poti Rožni studenec, nekoliko utrujeni pa so pokramljali z gozdarskimi sošolci kar ob stojnicah. Po končanih ekskurzijah smo se jim pridružili tudi ostali. Zaključni del ob prijetni glasbi nam je hitro minil. Posamezniki so kar težko zapuščali prireditveni prostor desetletnice delovanja Zavoda za gozdove Slovenije.

Naj zaključim prispevek z besedami gozdarskega sodelavca: »Zelo prijetno je bilo. Vesel sem, da se nas je toliko zbralo. Vidim,

Ekipa OE Slovenj Gradec med tekmovanjem

Pevska popestritev na 10 letnici ZGS - godarski pevski zbor »Stezece« iz OE Slovenj Gradec

rednih zadolžitev, samoiniciativno opravljanje dodatnih del v ZGS, delo izven ZGS, ki dviga ugled ZGS v javnosti in posebne zasluge za razvoj ZGS, predhodno izbrale svojega »naj« delavca. Iz OE Slovenj Gradec je dobil priznanje za vestno delo v letošnjem letu Avgust Kunc, svetovalec za gojenje in načrtovanje na Krajevni enoti Slovenj Gradec, v kateri dela že od vsega začetka delovanja ZGS. Kot dober praktik opravlja svoja redna dela vestno, v veliko pomoč je tudi vodji KE ter ostalim sodelavcem. Njegovega strokovnega sodelovanja pa so veseli tudi vodje odsekov v OE Slovenj Gradec. Gusti, kot kličemo sodelavci Avgusta Kunca, izžareva svojo pripadnost gozdarstvu, saj se je njegova osebnost oblikovala v mnogoštevilni »holcarski« družini sredi gozdov pod Olševo in Peco že v rosnih mladostnih letih. V krajevni enoti je gonilna sila pri izdelavi in izvedbi gozd-

Prikaz domače obrti

nogojitvenih načrtov in del. Ima smisel za komuniciranje z ljudmi. Z enostavnim in lastnikom gozdov prijaznim svetovanjem o pomembnosti in nujnosti izvedbenih načrtovanih gozdnogojitvenih in varstvenih del zelo pripomore, da je izvršitev planiranih del v zasebnih gozdovih med najvišjimi v območju. Sodeluje v najrazličnejših strokovnih komisijah v območju, samoiniciativno pa navezuje stike s srednješolsko

in osnovnošolsko mladino pri številnih naravoslovnih urah in dnevih. Njegov glas pa se sliši med petjem v gozdarskem pevskem zboru »Stezece« tudi izven koroških mej. V OE Maribor so razglasili za najbolj prizadevnega delavca v območju v letu 2004 Ivana Kolarja, revirnega gozdarja v KE Ptuj, v OE Nazarje pa Franca Strmškega, revirnega gozdarja in vodjo Krajevne enote Gornji grad. Namen srečanja ob desetletnici je bilo predvsem druženje. Zelo smo se zabavali ob gledanju in navijanju za tekmovalce centralne in območnih ekip, ki so spretno tekmovali v družabnih igrah, kjer tudi ni manjkalo vse bolj pogoste birokracije v gozdarstvu. Prijetno pa je bilo na dodatnih aktivnostih. Kolesarji so kolesarili na hrib Stojno, nekateri smo si ogledali razvaline gradu Friderikštajn, vode željni so se popeljali z gumenjaki po reki Rinži, turistično usmerjeni

Veliko pametnih nasvetov sta povedala »holcar« in policaj s Sv. Antona na Pohorju

da ZGS ni maloštevilna organizacija, katera obvladuje več kot pol Slovenije. Politika nas ne mora zrušiti!»

Gorazd Mlinšek, univ. dipl.inž.,
Območna enota Slovenj gradec

Foto: Gorazd Mlinšek
in Ivan Štornik

Gozdovi na koroškem pomembno prispevajo k ohranitvi ekološke stabilnosti območja

Gozdovi poraščajo že več kot 57 % površine Slovenije, kar uvršča našo državo med najbolj gozdnate v Evropi. Podobno kot velja za Slovenijo v evropskem merilu, velja za Koroško, da je med najbolj gozdnatimi območji v Sloveniji, saj poraščajo gozdovi že skoraj 70 % celotne površine.

Zakon o gozdovih nalaga pristojnim institucijam, da posebej zavarujejo gozdove, v katerih je izjemno poudarjena katera od ekoloških ali socialnih funkcij. Zavod za gozdove Slovenije je pripravil strokovni predlog za sprejem predpisa vlade, s katerim bodo dobili ti gozdovi poseben status varovanja.

varovalni gozdovi. Na osnovi pobude gozdarjev so nekdanje koroške občine v letih 1990 in 1991 sprejele odločbe o razglasitvi trajno varovalnih gozdov, s čimer so le-ti pridobili poseben pravni status.

Predlog varovalnih gozdov, ki ga je na osnovi določil Zakona

o gozdovih pripravil Zavod za gozdove Slovenije, temelji na takrat sprejetih odlokih in upošteva nova spoznanja ter kriterije za opredelitev teh gozdov. Na Koroškem bo zavarovanih 2.668 ha varovalnih gozdov. Nekaj manj kot 1.500 ha predlaganih gozdov je v lasti države. Okrog 1.200 ha gozdov je v zasebni lasti. Glavni dejavniki, ki odločilno vplivajo na opredelitev varovalnih gozdov so naravne danosti, pred-

bil v preteklih desetletjih prisoten intenziven proces propadanja gozdov zaradi emisij iz topilnice v Žerjavu.

Zakon o gozdovih predvideva, da bodo varovalni gozdovi zavarovani s predpisom vlade. Postopek sprejemanja predpisa vodi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki je pripravilo tudi osnutek uredbe, katero naj bi vlada sprejela še v tem letu. Uredba bo določala režim gospodarjenja z zavarovanimi gozdovi in nadomestila, do katerih bodo zaradi zmanjšane dohodka iz gozda upravičeni lastniki gozdov. Gospodarjenje z gozdom se bo še naprej odvijalo v skladu z naravnimi možnostmi. Lastniki varovalnih gozdov bodo izvajali sečnje, kot bodo predpisane v gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih, ki jih pripravlja Zavod za gozdove Slovenije. Krčitve gozdov za kmetijske namene ali za gradnjo stanovanjskih hiš ne bodo dovoljene. Za druge posege v prostor bo potrebna presoja vplivov na okolje. Lastniki gozdov bodo predvidoma upravičeni do določenih olajšav pri plačevanju davka na katastrski dohodek in pri plačevanju pristojbin za vzdrževanje gozdnih cest. Izvedba gojitvenih in varstvenih del v varovalnih gozdovih naj bi bila financirana 100%.

Branko Gradišnik, univ.dipl.inž.gozd,
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

JAVNA PREDSTAVITEV PREDLOGA VAROVALNIH GOZDOV IN GOZDOV S POSEBNIM NAMENOM

V mesecu septembru je Območna enota Zavoda za gozdove Slovenije Slovenj Gradec organizirala javno predstavitev predloga varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom

v Črni na Koroškem in v Slovenj Gradcu. Na javno predstavitev so bili preko sredstev javnega obveščanja povabljeni vsi lastniki gozdov in drugi zainteresirani, posebej s pisnimi vabili pa lastniki varovalnih gozdov, predstavniki lokalnih skupnosti, Koroška regionalna razvojna agencija, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter predstavniki Centralne enote Zavoda za gozdove Slovenije. Predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se predstavitev niso udeležili in so bili v razpravah deležni javne kritike lastnikov. Predlog varovalnih gozdov in

Udeleženci javne predstavitve predloga varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom

Spoznanje, da so gozdovi na Koroškem izjemno pomembni za ohranjanje ekološke stabilnosti določenih območij, je staro več desetletij. Že v prvih gozdnogospodarskih načrtih, ki so jih gozdarji izdelali pred več kot 50 leti, so bili gozdovi na strmih skalnatih pobočjih, na območjih, izpostavljenih hudournišnemu delovanju, in gozdovi na zgornji gozdni meji izločeni iz rednega gospodarjenja in obravnavani kot trajno

vsem matična podlaga, naklon terena, skalnatost pobočij pa tudi ogroženost zaradi erozijskih procesov in plazov.

Varovalni gozdovi v zaostrenih ekoloških razmerah varujejo sebe, svoje zemljišče ali nižje ležeča zemljišča. Največje površine takih gozdov so v zgornji Mežiški dolini, na strmih pobočjih Pece, Olševe, Smrekovca in Uršlje gore ter v okolici Črne na Koroškem in Žerjavu, kjer je

Branko Gradišnik, vodja odseka za gozdno gospodarsko načrtovanje v Območni enoti Slovenj Gradec, Zavoda za gozdove Slovenije.

gozdov s posebnim namenom za gozdnogospodarsko območje Slovenj Gradec so pripravili delavci ZGS Območne enote Slovenj Gradec pod strokovnim vodstvom vodje odseka za gozdnogospodarsko načrtovanje Branka Gradišnika na osnovi predpisov in zakonskih podlag Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Na prvi javni predstavitvi predloga v Črni na Koroškem, dne 23. septembra, so lastniki gozdov nanizali vprašanja, kot so: v katero kategorijo spadajo gozdovi, poškodovani po plinu, kakšne bodo davčne osnove za te površine in kdo jih plača, kako bodo tekli pravni posli s temi gozdovi, predvsem s takimi, ki so v solastništvu več lastnikov, kdo sploh odloča oziroma kakšno pravico odločanja o kategorizaciji gozda ima lastnik, o možnostih in pravicah lova ter nasploh o problematiki jelenjadi, o gradnji vlak ... Izrekli so tudi nekaj pripomb, npr.: da način javne predstavitve ni najbolj primeren, da bi se predlagatelji morali prej pogovoriti s posameznimi

lastniki, ki posedujejo takšne površine, kljub temu, da so bili nekateri gozdovi na območju zgornje Mežiške doline že prej opredeljeni v kategorijo varovalnih, da bi se morale občine bolj vključiti v pripravo predloga glede na to, da so varovalni gozdovi ena izmed obveznih podlag za pripravo prostorskih planov.

Javna predstavitev predloga za območje Mislinjske in Dravske doline je bila 24. septembra v Slovenj Gradcu. Udeležba na tej predstavitvi je bila manjša, saj na teh območjih ni veliko gozdov, ki bi jih bilo treba razglasiti za varovalne oziroma gozdove s posebnim namenom. Razprava je tekla o odškodninah oziroma

olajšavah za te površine in na kakšen način jih bodo lastniki uveljavljali. Te bodo urejene s predpisom vlade. Pomembno je, da lastnik sodeluje v postopku določanja varovalnih in gozdov s posebnim namenom in da jih je država dolžna odkupiti, če jih lastnik želi prodati. Država ima tudi predkupno pravico za te gozdove. Pri tem pa se je izpostavilo vprašanje cene, saj so taka zemljišča praktično brez gospodarske vrednosti, v resnici pa je njihova vrednost neprecenljiva. Izražena je bila tudi pripomba, da so kriteriji izločanja zelo ohlapni, da bi morali biti natančno določeni, v primeru opredelitve določenega zemljišča za gozdni rezervat pa

bi morali biti opravljeni osebni razgovori z lastniki. Predstavnik Občine Mislinja je izpostavil dva večja problema, in sicer opredelitev varovalnih gozdov v Doliču in Hudi Luknji. Želi, da preden se postopek zaključi, o tem razpravljajo še na občinskem nivoju.

Razprava je tekla še o višini možnega poseka v varovalnih gozdovih in o informiranosti lokalnih skupnosti in posameznikov predvsem v primerih gozdnih rezervatov, na kar konkretnih pripomb udeleženci niso imeli.

Ida Robnik

Tradicionalen lovsko-kmečki piknik

Vojko Plaznik, univ. dipl. inž.

Lovci – člani LD STROJNA, Ravne na Koroškem, ki ima v upravljanju lovišče na področju Koroške oziroma zavzema predel v katastrskih občinah: Tolsti vrh – del, Strojna – del, Zelen breg – del, Stražišče – del, Ravne – del, Dobrava – del, Koroški selovec – del in Dobja vas – del, s približno skupno površino 2346 ha, so 14. avgusta 2004 priredili tradicionalni lovsko-kmečki piknik, na katerega so bili vabljeni vsi kmetje v okviru lovišča LD Strojna, lovci in vsi prijatelji zelene bratovščine s svojimi družinami. Piknik je bil organiziran na Lovski koči LD Strojna na Kuplenovem na Tolstem vrhu.

Kot se za takšen piknik spodobi, se je skuhal in postregel srnin golaž.

Udeleženci piknika so lahko poskusili svojo strelsko srečo na skriti tarči, v katero se je streljalo z zračno puško. Za strelce s srečno roko so bile pripravljene štiri nagrade:

1. srnin mladič,
2. kopalniški set,
3. gumijasti škornji in
4. zaboj piva.

Pravila igre skrita tarča so zelo preprosta, saj zmaga tisti, ki zadane oziroma se najbolj približa skriti številki nagrade, ki pa je tekmovalci ne vidijo, saj jo prekriva druga, narisana tarča. Zadelek je lahko kjerkoli na vidni tarči.

Tudi za najmlajše udeležence piknika je bilo poskrbljeno, saj so se lahko pomerili v preciznem streljanju na tarčo z zračno puško. Tri najboljše mlade strelce so čakale lepe nagrade:

1. dve živi raci,
2. živ zajec in
3. steklenica osvežilne brezalkoholne pijače.

Z zvoki »frajtonarice« je vse udeležence piknika razveselila mlada harmonikašica Tjaša Plemen, ki je prva zaigrala nekaj skladb.

Lepo vreme, prijetno okolje, dobra družba, prijateljski klepet in muzikantje – Toni Mravljak s harmoniko, Zdravko Štavadkar s kitaro in Maks Renar z baritonom – so z ubranimi zvoki svojih instrumentov dobro razpoloženje samo še izboljšali.

Med mladimi strelci v preciznem streljanju na tarčo z zračno

puško so si pristreljali prvo nagrado Luka Čas, drugo nagrado Jure Prikeržnik in tretjo nagrado Denis Uršnik.

Višek piknika so tako imenovane lovsko-kmečke igre, kjer ekipa lovcev LD Strojna Ravne na Koroškem tekmuje proti ekipi kmetov. Tekmuje se v petih disciplinah, in to v vlečenju vrvi, kegljanju na ruskem kegljišču, v preciznem streljanju na tarčo z zračno puško, v teku na smučeh in hoji na hoduljah. Ekipa kmetov in ekipa lovcev šteje po šest tekmovalcev. Za skupno uvrstitev oz. za zmago v lovsko-kmečkih igrah se šteje seštevek zmag ekipe v posamezni disciplini. Ekipa, ki zmaga v več disciplinah, osvoji prehodni pokal za tekoče leto. Pokal preide v trajno last po treh zaporednih osvojitvah.

Na letošnjih lovsko-kmečkih igrah so sestavljali ekipo kmetov, ki jo je vodil njihov kapetan Stanko Čas, naslednji tekmovalci:

1. Peter Pšeničnik,
2. Janez Tominc,
3. Mirko Potočnik,
4. Rajko Ranc,
5. Jože Obreten in
6. Franc Krebs.

Ekipo lovcev pa so sestavljali:

1. Janko Saberčnik,
2. Marko Čegovnik,
3. Jože Čas mlajši,
4. Leopold Ranc,
5. Milan Jež in
6. Mirko Glavar.

V disciplini vlečenje vrvi je bilo potrebno dvakrat potegniti zastavico na vrvi preko označene

Srnin golaž se kuha

linije. V tej disciplini je gladko, z rezultatom 2 : 0, zmagala ekipa kmetov.

V disciplini precizno streljanje na tarčo z zračno puško je imel vsak tekmovalac pet strelav (poskusnih strelav ni bilo). Seštevek zadetkov v krogih vseh šestih tekmovalcev je dal rezultat ekipe. Zmaga tista ekipa, ki ima večji seštevek zadetih krogov. V tej disciplini je brez težav zmagala ekipa kmetov.

drugega, v čim krajšem času »presmučati« od določene točke določeno razdaljo, narediti ovinek in se vrniti na izhodišče. Zmaga ekipa, ki v dveh poskusih (trije + trije tekmovalci) doseže v seštevku krajši čas. V tej disciplini je zmagala ekipa lovcev.

V disciplini hoja na hoduljah se istočasno pomerita dva tekmovalca, iz vsake ekipe po eden.

nikov. V tej disciplini je zopet gladko zmagala ekipa kmetov.

V disciplini kegljanja na ruskem kegljišču ima vsak tekmovalac tri mete. Preštejejo se podrti keglji. Zmaga ekipa, ki podre skupaj največ kegljev. Tudi v tej disciplini je ponovno zmagala ekipa kmetov.

Ekipa kmetov je tako z zmago v štirih od skupno petih disciplin na lovsko-kmečkih igrah 2004 osvojila prehodni pokal. Čestitamo!

Kmetje so osvojili prehodni pokal že drugo leto zapovrstjo in če jim bo to uspelo tudi prihodnje leto (2005), ga bodo dobili v trajno last.

Napisati moram še zmagovalce oziroma nagrajence na skriti tarči, kjer si je prvo nagrado pristreljal Zdravko Šapek, drugo nagrado si je pristreljal Jože Tompa, tretjo nagrado si je pristreljal Štefan Merkač in četrto Pavel Štandekar.

Priznati je potrebno, da brez prizadavnega dela posameznih lovcev, ki so piknik na Lovski koči LD Strojna na Kuplenovem na Tolstem vrhu organizacijsko in delovno speljali, ne bi bilo. Prav je, da lovce, ki so največ prispevali k uspešni organizaciji

lovsko-kmečkemu pikniku, tudi omenim:

1. Anton Sadek, starešina LD Strojna,
2. Janko Saberčnik, referent za strelstvo v LD Strojna,
3. Jože Čas, gospodar lovske kočice LD Strojna,
4. Ivan Rezar je skuhal golaž,
5. Adolf Čebulj pa je skrbel za skrito tarčo in tekmovalce med mladimi strelci.

Kljub manjšemu spodrsllaju, saj je na pikniku, ki se je pričel v zgodnji popoldanski uri, zvečer zmanjkalo srnine golaža, se je piknik na Lovski koči LD Strojna, Ravne na Koroškem, zavlekel pozno v noč.

Drugo leto, vsaj upam, se zopet dobimo na tradicionalnem lovsko-kmečkem pikniku LD STROJNA, Ravne na Koroškem. Zato vsi krajan, kmetje, sosedje, simpatizerji, ljubitelji narave, lovci in ostali že sedaj dobrodošli VI in VAŠE DRUŽINE na našem tradicionalnem lovsko-kmečkem pikniku naslednje leto – leto 2005.

Lovski zdravo!

Tekst in fotografije:

Vojko Plaznik, univ. dipl. inž.

☎ Zavod za gozdove Slovenije

Nekaj udeležencev na pikniku

V disciplini tek na smučeh trije tekmovalci poskušajo na enem paru smuči, brez držanja eden

Zmaga tisti, ki določeno razdaljo prehodi prej. Zmaga ekipa pri kateri zmaga več posamez-

Se smučamo prav fajn

Pa smo vlekli eni sem, drugi tja. Na koncu šli smo vsi tja.

Državna tekma veteranov v letu 2004

TUDI LOVSKI VETERANI IMAJO MIRNO ROKO

Konec prejšnjega tedna so se zbrali lovski veterani iz vse Slovenije na strelišču »Žančani« pri Slovenj Gradcu, kjer so se pomerili v streljanju na državnem nivoju. Zbralo se je deset ekip področnih lovskih zvez in dvaintrideset posameznikov. V lepem sončnem vremenu jih je pred tekmo pozdravil podžupan MO Slovenj Gradec gospod **Jože Jeromel**. Potem se je pričela tekma v kombinaciji, in sicer v streljanju z MK puško na tarčo srnjaka (3/10) in v streljanju na glinaste golobe. Organizacija tekme je bila zaupana LD Slovenj Gradec, ki se je potrudila, da je tekma potekala po pravilih, varno in v prijetnem prijateljskem vzdušju. S strani Lovske zveze Slovenije je za koordinacijo skrbel **Brane Kurnik**, prav tako pa sta s strani Koroške lovske zveze sodelovala sam predsednik **Dušan Leskovec** in predsednik komisije za strelstvo **Sandi Štumpfl**. Da pa so bili rezultati ažurno in točno beleženi, je skrbel **Samo Vončina** s pomočnico. In pogledajmo rezultate najboljših.

Ekipno so bili doseženi naslednji rezultati:

v streljanju z MK puško na tarčo srnjaka:

1. mesto (296 točk) - ZLD Ljubljana
2. mesto (290 točk) - ZLD Kočevje
3. mesto (288 točk) - ZLD Posavje

v streljanju na glinaste golobe:

1. mesto (252 točk) - ZLD Gorenjske
2. mesto (236 točk) - ZLD Celje
3. mesto (232 točk) - ZLD Ptuj Ormož

in ekipno v kombinaciji:

1. mesto (536 točk) - ZLD Gorenjske
2. mesto (526 točk) - ZLD Ljubljana
3. mesto (522 točk) - ZLD Celje

Seveda je prav, da povemo tudi rezultate najboljših posameznikov, ki v teh letih poleg zadetih golobov in doseženih krogov dobivajo tudi bonusne točke glede na starost. Pa pogledajmo dosežke prvih treh:

v streljanju z MK puško na tarčo srnjaka:

1. mesto (199 točk) - **Ivan Curl** - ZLD Kočevje
2. mesto (194 točk) - **Milan Zidanič** - ZLD Posavje
3. mesto (189 točk) - **Anton Habjan** - ZLD Ljubljana

v streljanju na glinaste golobe:

1. mesto (180 točk) - **Anton Erjavec** - ZLD Ljubljana
2. mesto (178 točk) - **Tone Markič** - ZLD Gorenjske
3. mesto (176 točk) - **Anton Križ** - ZLD Kočevje

in posamezno v kombinaciji:

1. mesto - **Anton Erjavec** - ZLD Ljubljana
2. mesto - **Tone Markič** - ZLD Gorenjske
3. mesto - **Stane Ivanšek** - ZLD Celje

Seveda je namen tekme dokazovati svoje sposobnosti in mesto med vrstniki z doseženim rezultatom, ki se lahko meri v točkah, krogih ... Drugi namen tekme, ki je pomembnejši od samega rezultata, pa je utrjevanje starih in ustvarjanje novih prijateljskih vezi, izmenjava izkušenj, mogoče samo kratek pogovor z nekom, ki je v stiski. In v takšnem vzdušju je minula tekma tudi potekala. Upam, da so vsi udeleženci tekme odšli s Koroške dobre volje z lepimi vtisi in da se bodo v naše kraje še vračali, saj tekma se zaključi, prijateljstvo pa ostane.

Danilo Smolar

Šesto državno tekmovanje lastnikov gozdov z motorno žago

Franc Hudrap, inž. gozd.

V okviru Mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni je potekalo šesto državno tekmovanje z motorno žago za lastnike gozdov. Tekmovanje je organiziral Zavod za gozdove Slovenije skupaj s prirediteljem sejma. Tekmovanja se je udeležilo osemnajst ekip, saj se je prvič v letošnjem letu lahko prijavilo več ekip iz posameznih območnih enot. Ekipa sestavljajo trije

tekmovalci, ki morajo biti polnoletni, lastniki gozda oz. družinski člani, ki nikoli niso bili zaposleni v proizvodnih gozdarskih firmah kot sekači. Tekmovali so v petih tekmovalnih disciplinah (obračanje letve in menjava verige, kombinirani rez, precizni rez na podlagi, zasek in podžagovanje ter kleščenje) in neobvezni disciplini podiranje na balon, ki se ne točkuje.

omeniti Franca Adamiča, ki je posamezno med štiriinpetdesetimi tekmovalci dosegel 6. mesto; edini je najbolj zahtevno disciplino zasek in podžagovanje izvedel brezhibno in dosegel maksimalno število točk! Čestitamo!

Namen tekmovanja je prikaz varnega gozdnega dela z motorno žago ter popolne sekaške opreme in osebnih zaščitnih sredstev, brez katerih nastop na tekmovanju ni mogoč.

Da je bila ekipa iz naše območne enote dobro opremljena, so poleg OE ZGS Slovenj Gradec poskrbeli še sponzorji: Gozdno Gospodarstvo Slovenj Gradec, Prevent Mislinja, Gozdarska Zadruga Slovenj Gradec, KKGZ Slovenj Gradec ter prevoznik Štefan Rožej, ki nas je varno

Ivan po kleščenju.

odpeljal v Gornjo Radgono in nazaj.

V imenu ekipe se jim zahvaljujem.

Franc Hudrap, inž. gozd.

Ⓕ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Ekipa z vodjem in prevoznikom.

Še zadnja navodila Francu pred obračanjem letve.

Rajko pri izvedbi preciznega reza.

Ekipo ZGS OE Slovenj Gradec so zastopali:

- vodja ekipe: **Franc Hudrap**

- sodnik: **Janko Mikeln**

- lastniki gozdov:

Franc Adamič - p. d. Goc, Ludranski vrh

Ivan Praznik - p. d. Kajžer, Spodnja Orlica

Rajko Gracej - p. d. Gracej, Pernice

Ekipno se je med osemnajstimi sodelujočimi ekipami naša uvrstila na 6. mesto, med šestimi ekipami pa so bile kar tri ekipe, ki so se samostojno prijavile (2. mesto KZ Šaleška dolina, 4. mesto Forti, 5. mesto Jakob Brlec), tako da so nas med območnimi enotami prehiteli samo tekmovalci iz OE Nazarje in OE Postojna. Posebej pa moramo

Ekipa OE Slovenj Gradec

Franc Adamič pri izvedbi najzahtevnejše discipline zasek in podžagovanje.

Vojko Plaznik, univ. dipl. inž.

Gobe rastejo preko celega leta, a vendar so pravi gobarski meseci september, oktober in november. V omenjenih mesecih raste največ užitnih – jurčki, dedeci, lisičke, turki, golobice, kostanjevke, štorovke, smrčki, marele ... žal pa tudi neužitnih gob – nekatere med njimi so zelo strupene – panterjeva mušnica, zelena mušnica, strupena smrdljiva golobica itd.

Veliko ljudi hodi po gozdovih in nabira gobe. Vendar POZOR – NABIRAJ IN UŽIVAJ SAMO TISTE GOBE, KI JIH ZARES POZNAŠ IN VEŠ, DA SO UŽITNE!

Hranilna vrednost gob je neke med mesom in zelenjavo. Gobe so specialiteta, ki jo uživamo v malih količinah naenkrat. Gobe so živilo, ki ima zelo veliko paleto arom, dišav, oblik ... otipljivost, kot ga nima nobeno drugo živilo.

Sveže gobe vsebujejo od 87,13% (jurček) pa vse do 91,42% vode (lisička), od 2,64% (lisička) do 7,57% (tartufi) proteinov, od 0,20% (šampinjoni) do 0,76% (užitna sirovka) maščob, od 3,09% (užitna sirovka) do 6,58% (tartufi) ogljikovih hidratov, od 0,83% (šampinjoni) do 6,23% (tartufi) celuloznih vlaken. Gobe so bogate z rudninskimi snovmi.

Poglejmo še primerjavo kaloričnih vrednosti različnih vrst živil:

- 100 g jurčkov ima 35 kalorij,
- 100 g lisičk ima 26 kalorij,
- 100 g šampinjonov ima 26 kalorij,
- 100 g suhih jurčkov ima 221 kalorij,
- 100 g krompirja ima 91 kalorij,
- 100 g zelja ima 24 kalorij,
- 100 g kumar ima 8 kalorij,
- 100 g jabolk ima 58 kalorij,
- 100 g pšeničnega kruha ima 255 kalorij,
- 100 g mleka ima 62 kalorij,
- 100 g masla ima 752 kalorij,
- 100 g jajc ima 152 kalorij,
- 100 g svinjskega mesa ima 380 kalorij.

Gobe vsebujejo beljakovine, ogljikove hidrate, maščobe, celulozo, rudninske snovi – fosfor, kalij, cink, baker, železo, natrij, magnezij, kalcij, klor, fluor in jod – in vitamine – A (lisičke, karžlji), D1, B1, B2, E, D in K; vitamin C je le v redkih vrstah gob. V gobah so še aminokisliline in lecitin, ki preprečuje arteriosklerozo in ga zato nekateri imenujejo »eliksir mladosti«, nadalje najdemo v gobah še encime, ki jih organizem nujno potrebuje za presnavljanje; to so maltaza, glikogeneza, proteinaza, laktaza in ureaza.

Gobe so okusne in aromatične. Z njihovo uporabo si lahko zelo popestrimo jedilnik, saj lahko iz gob naredimo najrazličnejše jedi od juh, glavnih jedi in omak do prilog ter sladice.

Gobe so težko prebavljive in jih je priporočljivo jesti v manjših količinah naenkrat.

Pri kuhanju gobe izgubijo svojo žlahtno aromatičnost, zato je bolje, da jih dušimo, cvremo, pečemo in vlagamo.

Grobo očiščene gobe nabiramo v pleteno košaro. Pobiramo in uživamo samo tiste gobe, ki jih res poznamo in niso strupene ali neužitne, ki so čvrste, zdrave in ne črvice. Gobe moramo hitro porabiti oz. predelati. V hladilniku lahko pustimo sveže jurčke ali lisičke največ dva dni.

Samostojnih gobjih jedi ni priporočljivo jesti več kot dvakrat na teden, dočim jih lahko kot dodatek k drugim jedem jemo pogosteje.

Najboljše so gobje mešanice, saj pridejo do izraza okusi, ki jih posamezna vrsta gob nima. Pri kuhanju pa moramo paziti, da mešamo enako trde gobe oziroma, da mehkeje gobe dodajamo tršim kasneje, da so primerno mehke ob istem času.

Recepti:

Gobova rižota

7 dag maščobe segrejemo in

stresemo nanjo 15 dag sesekljane čebule in 28 dag riža. Pražimo toliko časa, da je riž vroč in čebula začne svetlo rumeneti. Nato takoj dodamo 40 dag že zdušene gobe (*zdušene gobe: gobe očistimo in jih na hitro operemo, da ne vpijejo vode. Nato jih zrežemo in stresemo v primerno kozico. Po zrezanih gobah pokapljamo limonin sok,*

čo pečico. Riž odmerimo tako, da vzamemo 1 dl riža na 2 dl vode ali juhe. Vendar to pravilo ne velja za vse vrste riža, saj potrebujemo za nekatere vrste več tekočine, za druge pa manj. Prvotno so namesto gobove rižote pripravljali kašo z gobami, ki so jo pekli v krušni peči. Rižoto z gobami so začeli pripravljati šele v poznejšem času.

Jurček

Mlada rdeča mušnica

da ne potemni. Nazadnje jih potresemo s kosmi masla, kozico pokrijemo in jih pri srednji toploti dušimo pol ure. Med dušenjem jih večkrat premešamo. Tako pripravljene gobe uporabljamo kot osnovo različnih jedi. in peteršilj ter premešamo, solimo, popopravimo in zalijemo z vrelo vodo. Posodo pokrijemo in jo za 20–25 minut postavimo v vro-

Gobova juha

1 – 50 dag olupljenega krompirja narežemo na enakomerne kocke, pa tudi peteršiljevo korenino zrežemo. Oboje stresemo v lonec in prilijemo 1,5 l vode in solimo. Medtem ko se juha kuha, na 5 dag prekajene slanine ali zaseke svetlo zarumenimo sesekljano 1 čebulo in 3 dag moke, dodamo 2 stroka

sesekljanega česna, šop zele-
nega peteršilja, poper in naza-
dnje še 20 dag zdušenih gob.
Vse skupaj le malo popražimo,
ohladiamo in primešamo v lonec
h krompirju. Juho dobro pre-
kuhamo, da se moka poveže s
tekočino. Nazadnje jo okisamo
z žlico kisa in izboljšamo s kislo
smetano. Gobova juha je laže
prebavljiva, če namesto prežga-
nja napravimo podmet. Za pod-
met vzamemo moko in jo glad-
ko umešamo med smetano. To
mešanico precedimo v juho. V
tem primeru damo vsa druga
živila h krompirju.

Lesna goba

Gobe rastejo tudi v skupinah

Lisička

Gobova juha 2

na 2 žlicah olja zarumenimo 2
žlici sesekljane čebule, pridamo
35 dag na kocke narezanega
krompirja in 5 dag narezanega
korenčka ter pražimo, da postane
krompir steklen. Prilijemo
1,5 l juhe ali vode, solimo pri-
damo še majaron, lovorjev list.
Juha naj vre 20 minut. V kuha-
no juho zakuhamo 2 žlici kisle
smetane, pomešane z 1 žlico
zmletih gob. Če je podmet gost,
prilijemo hladne vode, ker mora
biti tekoč, da ga lahko zlivamo v
juho. Juha naj še prevre.

Gobova juha 3

Na 2 žlicah olja zarumenimo 3
žlice sesekljane čebule, pridamo
sesekljan strok česna in sese-
kljan zelen peteršilj. Ko česen
zadiši, dodamo 25 dag na listke
zrezanih svežih gob. Pražimo in
ko se gobji sok posuši, pridamo
40 dag na majhne kocke nare-
zanega krompirja. Še pražimo
nekaj minut, potresemo z 2 dag
moke ter zalijemo z 1,5 l vode.
Juho do vrenja večkrat preme-
šamo in ko je krompir mehak,
pridamo 2 sveža olupljena in
sesekljana paradižnika. Doda-
mo vejico majarona, solimo, po-
popramo. Juha naj vre 5 minut.
Nazadnje zmešamo malenkost
kisa in 0,5 dl kisle smetane, po-
mešamo s ščepom moke. Juha
naj ne vre preveč.

Gobova juha z ajdovo kašo

25 dag svežih očiščenih in dobro
opranih gob narežemo na lističe

in stresemo v 1,5 l vrele vode.
Dodamo začimbe – lovorov list,
poper, sol; čez pet minut pa še
prebrano in oprano ajdovo kašo.
Premešamo. Ko se ajdova kaša
zmehča, zakuhamo podmet iz 1
dl smetane in 1 žlice moke. Če je
potrebno, dosolimo in začinimo.
Juha naj samo prevre.

Gobe s polento

v ponvi segrejemo 3 žlice olj-
čnega olja, dodamo 20 dag
jurčkov (lahko tudi lisičke ali
šampinjone), posolimo, popo-
pramo, dodamo 1 žlico nareza-
nega peteršilja in pražimo, da se
gobe zmehčajo. Prav na koncu
dodamo še 1 žličko narezane
bazilike. Medtem v 5 skodelic
vrele osoljene vode vsujemo
1 skodelico belega pšeničnega
zdroba in neprestano mešamo
pol ure, dokler ni kuhan. V po-
lento vmešamo 1 žlico suro-
vega masla in jo razporedimo
v pomaščene modelčke, ki jih
zvrnemo na krožnik in prelije-
mo z gobovo omako. Namesto
pšeničnega zdroba lahko pripra-
vimo instant zdrob, ki je kuhan
v treh minutah.

Omleta z jurčki

10 dag jurčkov operemo, oči-
stimo in narežemo na tanke
rezine. V dovolj veliki ponvi
močno segrejemo malo olja in
1 jedilno žlico drobno nasek-
ljane čebule svetlo prepražimo.
Dodamo gobe in jih prav tako
prepražimo, nato pa začinimo s
soljo in poprom. 3 jedilne žlice
sladke smetane čvrsto stepemo,
zmešamo z zelišči (poljubna
sveže nasekljana zelišča – pe-
teršilj, pehtran, drobnjak) in
malo worchestrske omake – vse
skupaj dodamo k jurčkom ter
gladko zmešamo. Potem omake
ne kuhamo več. 3 jajca gladko
zmešamo s ščepcem soli in je-
dilno žlico mleka. Jajčno maso
zlijemo v ponev za palačinke
na 2 dag vročega masla in rah-
lo popečemo. Po štirih minutah
omleto obrnemo in popečemo
še na drugi strani. Gobe poraz-
delimo po omleti, jo prepogne-
mo in serviramo na krožnikih.
Preden omleto ponudimo, jo
potresemo s sesekljanim peter-
šiljem. Jed je za eno osebo.

Gobovi cmoki

Najprej narežemo 5 žemelj od
prejšnjega dne na drobne ko-

cke. 1 debelo čebulo olupimo
in drobno nasekljamo. 20 dag
lisičk operemo, očistimo in na-
režemo na tanke trakove. Šopek
pehtrana in šopek peteršilja
operemo in drobno nasekljamo.
12 dag kuhanega prekajenega
mesa narežemo na drobne koc-
ke. V ponvi, na 4 dag vročega
topljenega masla prepražimo
lisičke skupaj s čebulo. Doda-
mo prekajeno meso, pehtran in
peteršilj. Nato maso ohladimo.
Žemeljne kocke pomešamo z 2
jedilnima žlicama gladke moke,
soljo in poprom. Dodamo 3 jaj-
ca, mleko po potrebi in zmes z
lisičkami. Vse sestavine dobro
premešamo; masa naj počiva
15 minut. Za omako vzamemo
3 paprike (rdeča, zelena, rume-
na), jih razpolovimo, očistimo
semenje in narežemo na tanke
trakove. 3 česnovke stroke olu-
pimo in narežemo na tanke re-
zinice. Na 3 dag vročega masla
zarumenimo narezano srednje
debelo čebulo na trakove in
paprικine trakove; začnimo z
jedilno žlico sladke mleto papri-
ke, česnom, soljo in poprom; za-
lijemo z malo kisa, dolijemo 1,5
dl sladke in 1,5 dl kisle smetane
ter povremo v gosto omako. Na
koncu dodamo pol šopka se-
sekljanega peteršilja. Iz mase
oblikujemo z mokrimi rokami
cmoke. Damo jih v vrelo poso-
ljeno vodo in kuhamo na bla-
gem ognju približno 15 minut.
Cmoke ponudimo s pripravljeno
omako. Preden jed ponudi-
mo, jo okrasimo s peteršiljem.
Jed je za 4 osebe.

Gobov narastek

60 dag lisičk očistimo, operemo,
razpolovimo in narežemo na pri-
merne kose. Pol šopka peteršilja
operemo in drobno sesekljamo.
1 debelo čebulo olupimo, drob-
no nasekljamo in na 2 jedilnih
žlicah olja svetlo prepražimo.
Dodamo lisičke ter začnimo s
soljo in poprom. Pražimo toliko
časa, da gobe spustijo sok, nato
jih odcedimo, sok pa prestreže-
mo. Pečico segrejemo na 200°
C. Sok od lisičk zmešamo s 3 dl
kisle in 1,5 dl sladke smetane,
3 dag naribanega parmezana,
peteršiljem, ščepcem kajenskega
popra, 3 jajci in 1 rumenjakom
ter gladko zmešamo; začnimo
s soljo in poprom. Pekač pre-
mažemo z maslom, potresemo
z žemeljnimi drobtinami, napol-

nimo z lisičkami in prelijemo z mešanico jajc in smetane. Narastek obložimo z maslenimi kosmiči ter potresemo z naribanim parmezanom in seseklanim peteršiljem. Pečemo v prej ogreti pečici približno pol ure, nato pa narastek pod žarom še rahlo popečemo. Jed je za 4 osebe.

Mlada dežnikarica

In sem že tu

Lisičke s paradižniki

50 dag lisičk skrbno očistimo, operemo in odcedimo ter jih narežemo na tanke lističe. 50 dag paradižnikov olupimo (ni nujno) in jih drobno zrežemo. Na 8 dag masla pražimo 2 drobno narezani čebuli, da postekleni, dodamo lisičke in paradižnik. Na majhnem ognju dušimo 20–25 minut. Občasno premešamo. Na koncu solimo, dodamo papriko in začínimo s seseklanim peteršiljem. Preden postrežemo, vmešamo še trdno stepeno kisle smetano. K jedi ponudimo dušen riž ali pire iz krompirja.

Opozoriti še velja, da v kolikor se pojavijo znaki slabosti, bolečine v trebuhu, bruhanje, vrtoглаvica ipd., kar so znaki zastrupitve, moramo priti čim prej do zdravnika v bolnici.

Omeniti pa moram še Pravilnik o varstvu gozdov (Ur. l. RS, št. 92, z dne 11. 10. 2000), ki govori med drugim tudi o tem, koliko in pod kakšnimi pogoji je dovoljeno nelastnikom gozda, seveda za lastne potrebe (nekomercialno) izkoriščanje stranskih gozdnih proizvodov, brez da je povzročena nepopravljiva škoda, tako na gozdnem drevju kot na gozdni podrasti.

Za konec današnjega obnavljanja znanja o gobah pa naj vam zaupam še dva recepta:

Gobova juha s smetano

na 2 žlicah masti zarumeni sesekljane 0,5 žlice čebule, dodaj 0,5 žlice sesekljane peteršilja, 2 strta zrna česna in 10 do 15 dag zrezanih gob ter mešaj, dokler se gobe ne osuše. Potresi z 2 žlicama moke, zalij z 2,5 l zelenjavne juhe in okisaj. Proti koncu dodaj 1,25 dl kisle smetane in ko prevre, daj poleg ajdovih ali drugih žgancev na mizo.

Ajdovi žganci

v slan krop (1,5 l vode in žlička soli) stresemo 0,5 kg presejane ajdove moke in lonec pokrijemo. Ko dobro prevre, naredimo s kuhalnico v sredino luknjo. Žganci naj počasi vrejo 10 minut. Nato večino vode odlijemo v skledo in moko dobro zmešamo s kuhalnico, po žlicah prilivamo žgančevko (voda v kateri so se kuhali žganci), da napravimo suhe ali vsaj ne premokre žgance. Lažje jih mešamo in so bolj voljni, če prilijemo nekaj (2 žlici) čiste, vroče maščobe. Lonec pokrijemo in postavimo v vročo vodo, da se ohladijo. Najbolje pa je, da jih takoj nadrobimo ali narežemo v skledo in zabelimo z vročimi ocvirki (3 žlice ocvirkov). Žgance ponudimo h gobovi juhi, k obari (brez ocvirkov), k zelju, z vročim mlekom ...

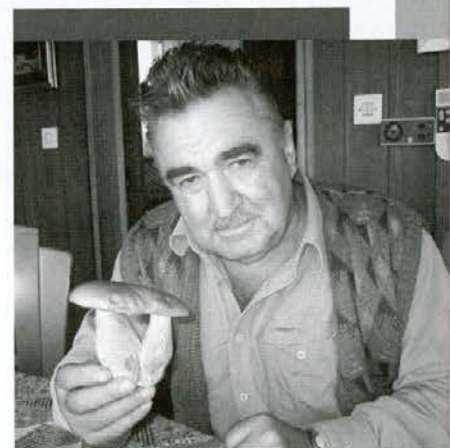
Do prihodnjč, ko nadaljujemo, uživajte v rekreativnem nabiranju gob in dober tek!

Literatura:

1. Dober tek, leto 8, številka 8, avgust 2002, Ljubljana, 60 s.
2. Dober tek, leto 10, številka 8, avgust 2004, Ljubljana, 60 s.
3. Kalinšek, S.F., Slovenska kuharica, Deveta izpopolnjena in pomnožena izdaja, Natisnila Delniška tiskarna v Ljubljani, 1946, 703 s.
4. Merc-Matjašič K., Kuhajmo po domače, 2. dopolnjen ponatis, Založba Mladinska knjiga, Ljubljana 1990, 302 s.
5. Pance T., Trontelj P., Gobarska kuharica – navodila za pripravo gobijh jedi in shranjevanje gob, Kulinarika Weekend, Grosuplje 2003
6. Pravilnik o varstvu gozdov, Uradni list Republike Slovenije, številka 92, Ljubljana, sredi 11. 10. 2000, stran od 10233 do 10241, 9 s.
7. Rop N., 100 receptov sestre Nikoline, II knjiga, izdala Družina d.o.o., Ljubljana 1994, 138 s.
8. Rop N., 100 receptov sestre Nikoline, III knjiga – 1. ponatis, izdala Družina d.o.o., Ljubljana 1997, 143 s.
9. Rop N., 100 receptov sestre Nikoline, IV knjiga, izdala Družina d.o.o., Ljubljana 1998, 147 s.
10. Rop N., 100 receptov sestre Nikoline, V knjiga, izdala Družina d.o.o., Ljubljana 2000, 123 s.
11. Rop N., 100 receptov sestre Nikoline, VI knjiga, izdala Družina d.o.o., Ljubljana 2002, 133 s.
12. Siklós O. in Magyar P., Madžarska kuhinja za vsakogar, Pomurska založba, Murska Sobota 1971, 422 s.

Vojo Plaznik, univ. dipl. inž.

☎ Zavod za gozdove Slovenije

Goban z dvema nogama

Ivan Marzel iz Slovenj Gradca že od mladosti nabira gobe in je strasten gobar. Ko sta pred dnevi z ženo Gelco skupaj odšla v gozd, sta našla gobana z dvema nogama. Tega pa nam je tudi ponosno pokazal.

Tekst in foto: Franc Jurač

Članice društva kmetič Mežiške doline aktivne tudi v vročih poletnih dneh

V društvu kmetič Mežiške doline je pestro vse leto, ne le v zimskem času, pač pa tudi v toplih poletnih dneh, saj članice društva pridno pomagajo pri organizaciji tako lokalnih kot tudi drugih prireditev. V zadnjem času ste jih lahko zasledili na že tradicionalnem koroškem turističnem tednu v Črni in kar dvakrat na Jesenskih srečanjih na Prevaljah, kjer nihče ni mogel mimo domačih kmečkih dobrot. Kot že lansko

leto, so se tudi letos predstavile na eni izmed prireditev, ki so ves teden potekale v okviru »Ravenskih dnevov« na Ravnah na Koroškem, in sicer na dan, ki je bil namenjen tekmovanju v pripravi hladne koroške malice. Med seboj se je pomerilo kar precej kmečkih žena, ki so ob pomoči moških na izviren in zanimiv način poskusile pripraviti okusno in očem privlačno koroško malico za dve osebi. Njihova prizadevanja, spre-

tnost in kvaliteto pa je ocenila veččlanska komisija, ki je na koncu prvim trem podelila tudi lepe nagrade. Obiskovalci pa so imeli možnost vse dobrote tudi poskusiti.

Najboljši so bili:

1. KMETIJA KAJŽAR, Mežica
2. KMETIJA ŠTAJNER, Kot pri Prevaljah
3. KMETIJA PAVŠAR, Kotlje

Duša Komprej

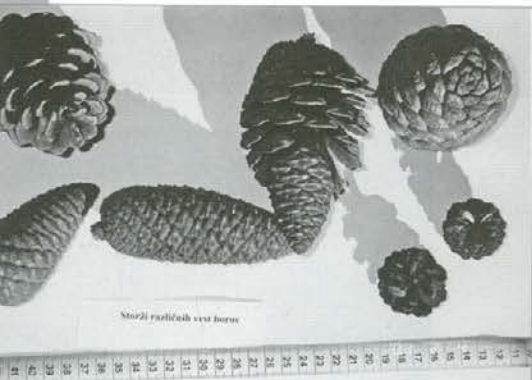
Rdeči bor – navadni bor – gozdni bor (*Pinus silvestris*)

Vojko PLAZNIK, univ. dipl. inž.

»Secundo (drugič) pri tem je treba opozoriti, da hrastov les doraste za sekanje v 200 letih, bukev na najugodnejših tleh v 120, na slabših tleh v 150 letih, smreka, jelke in bori pa tudi macesni v 80 do 100 letih, trepetlike, lipe in bresti v 30 do 40 letih, breze na vlažnih tleh v 30, v višjih legah pa v 40 do 50 letih, vrbe in bele vrbe v 20 do 30 letih in končno jelšev les v 40 do 50 letih.

Moški cvetovi na boru

Storži različnih vrst borov

Quadragesimo octavo (oseminštiridesetič) navodila o semenih različnih vrst lesa, kakšna tla so zanje ugodna in kdaj naj se sejejo.

.....
- sedmič bori, smreke in jelke nosijo seme v storžih, in čeprav se ta les sam po naravi naprej zasaja, toda le v suhih letih, naravni prirastek se torej ne pojavlja vsako leto; če so tla porasla s travo, jih je treba preorati in posejati s svežim semenom; v ta namen je treba spraviti domov znatno količino storžev, pustiti, da se v topli sobi v nečkah odpro in tako pridobiti seme,« je zapisala Marija Terezija v Te-

rezijanskem gozdnem redu za Kranjsko leta 1771.

»Bor, borovec (*Pinus silvestris*) ima redko, razmršeno vejevje, na vejicah stojita v vsaki nožnici po dve dolgi igli, skorja je debela, po dolgem globoko razklana in sivkasto rdeča. Plodovi so koničasti, storžki srednje velikosti. Ker pušča korenine zelo globoko v tla, uspeva tudi v suhi zemlji in veter mu ni tako lahko kos. Na Pohorju samem se bor ne nahaja ravno pogosto, tem več ga je v suhi, peščeni in prodnati zemlji po ravninah okoli Pohorja. Borov les služi za stavbe na mokrem in za drva, iz njega dobivajo borovo smolo in borov terpentinovce,« je zapisal o boru v svojem delu Pohorje med letoma 1913 in 1919 Janez Koprivnik.

Rdeči bor (*Pinus sylvestris* L.) spada v rod bor (*Pinus*), v družino borovk (*Pinaceae*), v red Pinales, podrazred Pinidae, razred storžnjaki – iglavci (*Pinopsida*), poddeblo igličastolistne golosemenke (*Coniferophytina*) ter deblo semenk (*Spermatophyta*).

V svetu je poznanih zelo veliko različnih vrst borov. Naj naštejemo nekaj vrst, ki so v naši bližnji in daljni okolici poleg omenjenega rdečega bora najpogostejši: črni bor (*P. nigra* Arn. (*P. laricio* Poir.; *P. clusiana* Clem.; *P. pyrenaica* Lap.; *P. austriaca* Höss; *P. nigricans* Host; *P. hispanica* Cook)), zeleni bor – gladki bor – vajmutovec – vajmutov bor (*P. strobus* L. (*P. alba* var. *Canadensis* Prov.; *P. canadensis* var. *Quinquefolia* Du Hamel; *P. tenuifolia* Salisb.)), rušje – ruševje – gorski bor – planinski bor (*P. mugo* Turra (*P. montana* Mill.; *P. mugus* Scopoli)), cemprin – limba (*P. cembra* L.), pinijski bor (*P. pinea* L. (*P. fastuosa* Salisb; *P. maderensis* Tenore; *P. sativa* Lamarck)),

resasti bor – belogorski bor (*P. aristata* Engelm.) – nekateri primerki teh dreves so stari do 4600 let.

Na področju ZGS OE Slovenj Gradec je delež iglavcev v lesni zalogi 86,2 %, pri čemer je navadna smreka zastopana kar s 70,6 %, bor s 7,4 %, jelka s 4,2 % in macesen s 4,0 %.

Različne vrste borov imajo v rokavčkih (šopih) na kratkih poganjkih dve, tri, štiri, pet pa tudi po več iglic.

Naš domači bor raste v vsej srednji Evropi, na Kavkazu, v srednji Sibiriji, v porečju Amurja, v Mali Aziji in Iranu.

Rdeči bor je drevo, ki doseže do 40 m višine in premer debla v prsni višini (1,3 m nad tlemi) preko 1 m. Krošnja ima svetlo zeleno in redko. Veje rastejo v vencih kot pri navadni smreki. Deblo je pokončno, vitko in polnolesno.

Koreninski sistem je zelo močan in ima srčno korenino ter veliko stranskih korenin. V zgornjem delu debla in vejah je skorja tanka, rdečkasto rumene barve in se lušči v tankih luskah. V spodnjem delu debla pa je skorja debela, sivo rjave barve in razbrazdana.

Popki so smolnati, 6–12 mm dolgi, jajčasto ovalni in zaobljeni. Iglice so dolge 4–6 (8) cm in do 2 mm široke, prožne in tanke, ošiljene, velikokrat malo spiralno zavite, svetlo sivo zelene barve in ostanejo na vejah 2–3 leta. Na višjih nadmorskih višinah ostanejo na vejah dalj časa. Iglice sta po dve v rokavčku (šopu) na kratkem poganjku.

Uspeva na peščenih in kamnitih, suhih, globokih, mineralno bogatih in revnih zemljiščih. Oblikuje čiste pa tudi mešane sestoje od montanskega pa do subalpinskega pasa s kontinentalno klimo. Najdemo ga do 2000 m nadmorske višine.

Rdeči bor je enodomna rastli-

na – na isti rastlini so moški in ženski cvetovi. Moški cvetovi so rumene jajčaste mačice, do 1 cm dolge, ženski cvetovi pa so rdečkasti pecljati pokončni storži, ki so pogosto v parih na koncih istoletnih dolgih poganjkov. Cveti spomladi v času od sredine aprila do sredine junija. Seme dozori drugo leto v času od konca oktobra do konca novembra. V enem kilogramu je približno 170.000 semen (brez krilc). Iz

Mlad rdeči bor

Deblo mladega rdečega bora

Krošnja rdečega bora

40–60 kg storžev (5000–7850 storžev) dobimo od 0,6 do 1,0 kg semena (brez krilc). Več semena dobimo pri polnem obrodu (če je semensko leto – leto 2003 je bilo semensko leto). Rdeči bor semeni v sestoji pri starosti 30–40 let vsaki 2–6 let (na vlažnih tleh kasneje). Polni obrodi so redki.

Storži sedijo, so večinoma svetlo rjave barve ali sivi, na kratkem peclju, na katerem visijo jajčasto-kupolaste oblike, velikokrat nesimetrični, 3–8 cm dolgi in 2–3 cm široki. Storži se odpirajo koncem marca, v začetku aprila tretje leto. Seme odpade, storži pa ostanejo na drevesu. Seme je ovalno s topim vrhom, 3–4 mm dolgo, temno, pisano ali sivo pegasto. Krilca so umazano rumenkaste barve, 3–4 krat daljša od semena, od katerega se hitro oddvoje. Seme dozori v oktobru drugo leto, iz storžka pa izpade spomladi tretje leto. Velikost semena se manjša z nadmorsko višino in od juga proti severu ter od zahoda proti vzhodu.

Seme rdečega bora je kaljivo 5–8 let, skali v 15–25 dneh. Kaljivost je nekje med 75 in 90 %. Klice imajo navadno 4–7 ošiljenih, trirobnih, navzgor zavijanih kličnih listov, dolgih približno 20 mm.

Storže nabiramo na stoječem ali podrtem (posekanem) drevju od začetka oktobra do konca decembra, tudi do marca drugo leto. S sušenjem storžev v tankih plasteh (ne več kot 25 cm, ki jih tekom sušenja večkrat premešamo, da se enakomerno sušijo in s tem preprečimo tudi razvoj raznih plesni itd.) v toplem pros-

Odpadli storži rdečega bora

toru se seme samo izlušči. Seme shranjujemo brez krilc v tesno zaprtih posodah (steklene) v temnih, hladnih in suhih prostorih. Seme sejemo na prosto v pripravljeno gredo aprila ali maja. Prvo presajanje opravimo z enoletnimi semenicami, ki jih pustimo v gredi še 1 ali 2 leti, ko so vzgojene sadike rdečega bora primerne za sadnjo v gozd.

Ogrevna moč 1 kg suhega borovega lesa je 3400 kcal/kg. Mlade listne poganjke rdečega bora (*Pinus sylvestris* L.), črnega bora (*Pinus nigra*), belega ali alpskega bora (*Pinus heldreichii*), pinje (*Pinus pinea* L.), rušja, ruš, košutje, pritlikavega borovca (*Pinus mugo* Turra) lahko uporabljamo podobno kot mlade listne poganjke bele jelke (*Abies alba* Mill.) in navadne smreke (*Picea abies* (L.) Karsten).

Borovina – borov les je izredno uporaben. V glavnem se uporablja v pohištveni industriji. Poseben čar mu daje rdečkasto obarvana jedrovina.

Les pri korenčniku je zelo prepojen z smolo in je odličen pripomoček za podkuriti, saj dobro gori in ogromno tresk (navadnih smrekovih ali iz kakšnega drugega lesa) se prihrani.

Literatura:

1. Arhar, V. T., Domača lekarna p. Simona Ašiča – Priročnik za nabiranje zdravilnih zelišč, Mohorjeva družba, Celje 1995, 174 s.
2. Čedomil, Š., Atlas drveča i grmlja, Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo, 1973, 218 s.
3. Erker, R., Gojenje gozdov – priročnik, Zveza gozdarjev LRS – Slovenski gozdar, Kočevje 1962, 382 s.
4. Gričnik, A., Janez Koprivnik in njegovo »POHORJE«, Monografija, Izdala Občina Zreče, 1997, 511 s.
5. Grljič, L., Užiten divje rastline, Cankarjeva založba, Ljubljana 1980, 326 s.
6. Les kot energetski vir, Referati s posvetovanja v Čateških Toplicah, (Kavčič S., Možnost za nadomestitev nafte s sečnimi odpadki, stran 16 – 23), Zveza inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva SR Slovenije, Ljubljana november 1980, 71 s.
7. Koprivnik, J., Pohorje, ponatis iz Planinskega vestnika (1913–1919), Založilo »Sokolarsko društvo« v Mariboru, 1923, 125 s.
8. Kotar, M., Brus, R., Naše drevesne vrste, Slovenska matica v Ljubljani 1999, 320 s.
9. Pezdirc, J., Čudoviti svet iglavcev, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1979, 248 s.
10. Šilič, Č., Atlas drveča i grmlja, Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo 1973, 218 s.
11. Šumarska enciklopedija, 2 Kos-Zut, Izdanje i naklada Jugoslovenskog leksikografskog zavoda, Zagreb 1958, 800 s.
12. Terezijanski gozdni red za Kranjsko, Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, VTOZD za gozdarstvo, Ljubljana 1985
13. de Wit, H. C. D., Rastlinski svet 1 – semenovke, Mladinska knjiga 1978, 346 s.
14. Vidaković, M., Četinjače – morfologija i varijabilnost, Biblioteka znanstvenih radova, Zagreb 1982, 710 s.
15. Zauner, G., Iglavci, Cankarjeva založba, (Zbirka Sprehodi v naravo), 2000, 59 s.

Tekst in foto:
Vojko PLAZNIK, univ. dipl. inž.
Zavod za gozdove Slovenije

Debilo starega rdečega bora

Rdeči bor – pionirska vrsta, ki tvori sestoji na plitvih tleh na dolomitu

Ivan Močilnik – dobitnik priznanja Zadružne zveze slovenije za leto 2004

— Mirko Tovšak, oec. —

Na vsakoletnem Kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni Zadružna zveza Slovenije podeljuje priznanja zadružnikom, združnim delavcem in zadrugam za izjemne rezultate in aktivnosti pri razvijanju in utrjevanju kmetijskega in gozdarskega združništva. Priznanja se podeljujejo na slovesnosti, ki jo zadružniki organizirajo na dan združništva na sejmski prireditvi. Takrat tudi ocenjujejo dosežene rezultate združnih organizacij in kmetijstva nasploh.

Med številnimi nagrajenci je tudi Ivan Močilnik, ki je združništvu posvetil preko 30 let svojega dela, saj se je že leta 1967 zaposlil na takratni Kmetijski zadrugi Dravograd in ji ostal zvest vse do danes. Sicer se je Ivan rodil leta 1944 na Libeliški gori pri Dravogradu. Osnovno šolo je obiskoval v Libeličah in se kasneje vpisal v srednjo kmetijsko šolo v Grmu pri Novem mestu. Njegova prva in edina zaposlitev je bila na zadrugi v Dravogradu, kjer se je zaposlil

kot tehnolog. Kmalu je zaradi svojih sposobnosti prevzel delovno mesto vodje lastne kmetijske proizvodnje, kasneje kooperacije, ob združitvi v Koroško kmetijsko-gozdarsko zadrugo Slovenj Gradec pa je postal vodja področne zadruge Dravograd. Največje zasluge mu nedvomno pripadajo pri uvajanju pridelave semenskega krompirja na Koroškem.

Sicer si je Ivan ustvaril svojo družino z ženo in tremi otroki

in ima lastno hišo nedaleč od sedeža zadruge. Njegova velika ljubezen pa je glasba, saj že vrsto let igra pri šentjanški godbi na pihala.

Ker bo Ivan kmalu zakorakal med upokojske vrste, mu sodelavci ob njegovem priznanju še posebej iskreno čestitamo in se mu zahvaljujemo za nesebično in požrtvovalno delo v vrstah zadružnikov.

Mirko Tovšak, oec.

15. Razstava »Dobrote slovenskih kmetij« na Ptuj

— Danica Onuk, kmet. inž. —

Razstava »Dobrote slovenskih kmetij« je od svojega začetka leta 1990 do danes prerasla v odmevno prireditev, ki vsako leto nagrajuje prizadevno delo žena, deklet in gospodarjev naših kmetij. Poslanstvo razstave je v ohranitvi značilnih kmetijskih izdelkov ter promociji le-teh tako doma kakor v tujini, saj se razstava s svojo podobo vključuje tudi v turistično ponudbo Slovenije.

Letošnja razstava na Ptuj je potekala od petka, 16., do po-

nedeljka, 19. aprila 2004. Postavljena je bila kot vedno do- sledj v Minoritskem samostanu v samem mestnem jedru Ptuja. Razstavljeni so bili samo kva- litetno ocenjeni izdelki, ki so jih komisije pri ocenjevanju uvrstile v zlata, srebrna in bronasta priznanja.

V osrednjem razstavnem prostoru so bili razstavljeni krušni izdelki, v stranskih prostorih pa vsi ostali izdelki po skupinah (mlečni in mesni, vina, žganja, olja, kisi, suho sadje, sadni so-

kovi, sadna vina, marmelade in letos kot novost tudi kompoti in konzervirana zelenjava).

Ker se je letos posebej ocenjevala tudi prijavljena embalaža, je bila tudi ta razstavljena v posebnem prostoru. Skupaj z ostalimi izdelki pa so bili letos že drugič ocenjeni in razstavljeni tudi izdelki z ekoloških kmetij.

Na razstavnem prostoru, kjer se predstavijo regije, je bila letos na vrsti Dolenjska.

V posebnem prostoru pa so se regije predstavile tudi z dobro- tami na temo »Shranki«.

S Koroške so letos kmetje prijavili in dali v oceno 82 izdelkov (30 krušnih, 12 mesnih, 2 mlečnih, 16 žganj, 10 sadnih vin, 3 sokove, 3 kise, 2 marmeladi, 2 vzorca suhega sadja in 2 embalaži s suhim sadjem). Od teh jih je 54 prejelo priznanja (18 zlatih, 21 srebrnih in 15 bronastih).

Pa naštejmo letošnje dobitnike priznanj:

ZLATA PRIZNANJA:

1. PISAR Anita	Zelen breg 9	Ravne	rženi kruh
2. PERŠAK Ksenija	Ob Meži 10	Mežica	rženi kruh
3. KERT Majda	Jamnica 13	Prevalje	rženi kruh
4. SONJAK Katarina	Belšak 8	Prevalje	rženi kruh
5. ŠTAHER Marjeta	Sv. Primož 49	Muta	rženi kruh
6. PODGORŠEK Marjana	Zagrad 66	Prevalje	mešani kruh
7. MESNER Marija	Sv. Primož 27	Muta	mešani kruh
8. LEDINEK Antonija	Sv. Primož 57	Muta	janež. upognjenci
9. PODHOVNIK Antonija	Belšak 6	Prevalje	borovnič. marmel.
10. PODHOVNIK A.	Belšak 6	Prevalje	češpljev džem
11. ODER Mojca	Pohorski b. 9	Slov. Gradec	suhe hruške
12. PREVOLNIK Darinka	Misl. Dobrava 75	Mislinja	lesnikov sok
13. JOVAN Ivan	Sr. Dolič 46	Mislinja	ribezovo vino
14. SMOLAK Damjan	Šentanel 24	Prevalje	jabolčni mošt
15. TERTINEK Karel	Sv. Primož 13	Muta	hruškov mošt
16. KRAUTBERGER Marjan	Janževski vrh 38	Podvelka	češpljevo žganje
17. MATAVŽ Ferdo	Gmajna 51	Sl. Gradec	češpljevo žganje
18. MATAVŽ Ferdo	Gmajna 51	Sl. Gradec	brinjevec

SREBRNA PRIZNANJA:

1. ODER Marina	Ojstrica 23	Dravograd	rženi kruh
2. ROTOVNIK Tončka	Otiški vrh 68 a	Šentjanž	rženi kruh
3. JUTERŠEK Anica	Strojna 5	Ravne	rženi kruh
4. REHT – kmetija	Podkraj 7	Mežica	rženi kruh
5. PAJTLER Simona	Remšnik 15	Podvelka	mešani kruh
6. VANCO Matilda	Ribnica 34	Ribnica/Poh.	mešani kruh
7. WASTL Zdenka	Legenska c. 1	Slov. Gradec	mešani kruh
8. RIČNIK Marija	Sv. Anton 21	Vuhred	krhki flancati
9. BREZNIK Irena	Remšnik 16	Podvelka	krofi
10. ERJAVEC Andrej	Sv. Jernej 19	Muta	češpljevo žganje
11. PLACET Franc	Sv. Primož 66	Muta	žganje iz tepk
12. ROBNIK Roman	Sele 46	Slov. Gradec	hruškovo žganje
13. HRASTEL Viktor	Troblje 27	Slov. Gradec	hruškovo žganje
14. HUDOPISK Anton	Preški vrh 18	Ravne	hruškovo žganje
15. REPAS Jože	Raduše 25 a	Podgorje	brinjevec
16. URŠNIK Jožef	Sv. Primož 10	Muta	jabolčni mošt
17. SMOLAK Damjan	Šentanel 24	Prevalje	jabolčni mošt
18. SMOLAK Damjan	Šentanel 24	Prevalje	jabolčni sok
19. ODER Mojca	Pohorski b. 9	Slov. Gradec	suha jabolka
20. ODER Mojca	Pohorski b. 9	Slov. Gradec	embalaža - s.s.
21. IVARTNIK Ivan	Podgora 33	Kotlje	suha salama

BRONASTA PRIZNANJA:

1. KAJŽAR – kmetija	Ob Meži 10 a	Mežica	rženi kruh
2. MANDL-PAVŠE Hel.	Kopališka pot 11	Mežica	sadni kruh
3. SONJAK Katarina	Belšak 8	Prevalje	sadni kruh
4. KUCHAR Zofija	Stražišče 37	Ravne	makova potica
5. KUCHAR Zofija	Stražišče 37	Ravne	orehova potica
6. ŽGANEC Tatjana	Goriški vrh 63	Dravograd	keksi na stroj
7. PAJTLER Simona	Remšnik 15	Podvelka	navadna skuta
8. IVARTNIK Ivan	Podgora 33	Kotlje	konjska salama
9. SREBRE Martin	Jazbina 1	Črna	suha salama
10. HAJNC Janez	Zg. Vižinga 34 a	Radlje	puranja rulada
11. LENART Vinko	Podgorje 121	Podgorje	češpljevec
12. LENART Vinko	Podgorje 121	Podgorje	viljamovka
13. MORI Branko	Mlake 3	Muta	hruškovo žganje
14. KAJŽAR – kmetija	Ob Meži 10 a	Mežica	hruškovo žganje
15. ČAS Jože	Tolsti vrh 13	Ravne	jabolčni sok

Podelitev priznanj za vina, žganja, kise, sokove, marmelade, sadna vina, suho sadje, kompote in konzervirano zelenjavo je bilo v soboto, 17. aprila, za krušne, mesne in mlečne izdelke pa v nedeljo, 18. aprila.

V nedeljo so podelili tudi posebna priznanja – Znak kakovosti – vsem tistim, ki so za isti izdelek tri leta zapored prejeli zlato priznanje. Letos si je s Koroške to priznanje prislužila Anita Pisar iz Zelenega brega 9, občina Ravne na Koroškem, za rženi kruh.

Vsem dobitnikom priznanj še enkrat iskreno čestitamo!

Prispevek in fotografije
Danica Onuk, kmet. inž.
KSS Slovenj Gradec

Anita Pisar prejema priznanje »Znak kakovosti« za rženi kruh.

Dan mladih na 42. Kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni

Duša Komprej

priprava narezkov

10 junakov se je borilo s traktorjem kdo bo močnejši

KOROŠCI MED NAJBOLJŠIMI!

V času od 28. 8. 2004 do 3. 9. 2004 je v Gornji Radgoni potekal že 42. tradicionalni Kmetijsko-živilski sejem, na katerem so tudi tokrat en dan namenili mladim. Tako so v nedeljo, 29. 9. 2004, organizirali okroglo mizo na temo sodelovanje društev podeželske mladine s svetovalci kmetijsko svetovalne službe ter piknik za člane društev podeželske mladine Slovenije. Tokrat pa sta v okviru Pomurskega sejma prvič potekali tudi dve spremljajoči prireditvi, za kateri si tako organizatorji kot verjetno tudi obiskovalci želijo, da postane ta tradicionalni. In sicer je bilo to tekmovanje v plesanju polke ter vleka traktorja, kjer smo člani DPM Mežiške doline odlično zastopali Koroško.

Na ta dan so se na sejmišču že v jutranjih urah pričeli zbirati pravi orjaki, ki so spominjali na Martina Krpana. Toda v Radgono niso prišli z namenom, da bi prenašali sol, pač pa so se prišli potegovat za lepe nagrade, ki so jih organizatorji podelili najmočnejšim in najbolj spretnim tekmovalcem. Kaj so torej počeli? Z različnimi tehnikami in naporom so poskušali premakniti kar 5.800 kilogramov težak traktor, znamke John Deere 6820, kar pa seveda ni bil mačji kašelj. To se je izkazalo že po prvem

krogu, ko se traktor nikakor ni vdal in tako so že vsi izgubljali upanje, da bi komu uspelo premagati »traktorsko mrcino«. Toda v drugem krogu se je sreča nagnila na stran tekmovalcev in tako so eden za drugim premaknili traktor, toda različno daleč. Med seboj se je pomerilo kar 10 tekmovalcev, ki so si z vsemi močmi in vso energijo prizadevali premakniti traktor

Kmečke igre - hoja po čokih

čim dlje. Najboljši pri tem je bil 28-letni mesar **Gregor Stegnar**, doma iz okolice Tržiča, ki si je s 13 metri prislužil nagrado v vrednosti 100.000 sit. Drugo mesto in s tem 75.000 sit si je privlekel **Oliver Gašpe-**

sestavljanje voza

kmečke igre

Milan Mlinar - še zadnji centimetri

Najboljši trije

Ples zmagovalcev

rič iz Slovenske Bistrice, ki je premaknil traktor za 12.52 metra. Na odlično tretje mesto pa se je uvrstil **Korošec, Milan Mlinar iz Javorja nad Črno na Koroškem**, ki mu je uspelo premakniti traktor za 9.77 me-

tra. S tem si je prislužil 50.000 sit. Pri drugem tekmovanju, ki pa je bilo seveda bistveno manj naporno kot prvo, se je med seboj pomerilo 12 plesnih parov iz različnih koncev Slovenije. Kot je že bilo povedano, so se

1. trije pari

med seboj pomerili v plesanju polke. Na plesišču se je lahko zavrtel vsak, kdor je imel željo do plesa in zabave ter ni štel manj kot 18 in ne več kot 39 let. Tako so se ob zvokih klavirske in nato diatonične harmonike (frajtonarce) najprej zavrteli plesalci prve skupine, nakar so plesišče napolnili predstavniki druge skupine. Njihova naloga je bila, da ob zvokih harmonike, na katero sta igrala mlada harmonikaša Ivo Senekovič in Aleš Kolbl, plešejo dvakrat po tri minute, torej šest minut. Medtem pa je stroga komisija, ki je imela kar težavno nalogo, v sestavi Dejan Čadež (predstavnik ZSPM), Jožica Hribar (odgovorna urednica Kmečkega glasa) in Albina Horvat (predstavnica Pomurskega sejma), ocenjevala dinamiko plesanja para, vodenje plesalke, umetniški vtis, dodatne točke pa je doprineslo tudi narodno oblačilo. Kar trije

pari smo bili oblečeni v narodne noše, saj smo vsi, razen Polone in Igorja, člani folklorne skupine KUD Gozdar Črna.

Končni vrstni red:

1. **Duša Komprej** iz Črne na Koroškem (DPM Mežiške doline) in **Igor Vidergar** iz Moravč (član DPM Moravče),
2. **Irena Podgoršek** iz Prevalj in **Milan Mlinar** iz Črne na Koroškem (oba člana DPM Mežiške doline),
3. **Polona Strmčnik** iz Črne na Koroškem in **Ferdo Petek** iz Prevalj (oba člana DPM Mežiške doline).

Tako smo mladi ta dan zaključili z zabavo in veseljem, Korošci pa tudi tokrat pokazali, da bi lahko marsikomu za »mušter« bili.

Duša Komprej

Živalska tombola

Članice društva kmetič Mežiške doline so napekle domačih dobrot

Nastop folklorne skupne

Kmečke žene Mislinjske doline na ekskurziji na Gorenjskem in v Avstriji

Danica Onuk, kmet. inž.

Društvo kmetič Mislinjske doline in Kmetijska svetovalna služba Slovenj Gradec pripravi vsako leto v začetku meseca julija za kmečke žene in dekleta enodnevno ekskurzijo. Že v navadi je, da je za to ekskurzijo veliko zanimanje, zato jo organiziramo v treh terminih. Letos je bilo to 29. junija ter 1. in 6.

Prva skupina pod slapom Peričnik

julija. Ker je bilo prijav zelo veliko, smo poleg avtobusov organizirali še prevoz s kombiji. Ekskurzije se je tako udeležilo 166 žena, kar nekaj pa jih je zaradi prepoznih prijav ostalo doma.

Ponavadi je cilj ogledov Slovenija, letos pa smo poleg Gorenjske vključile v ogled še del Avstrijske Koroške.

Najprej smo se ustavile v Kamniku za ogled tovarne Svilanit. Čeprav ime tovarne nakazuje na izdelke iz svile, je tu glavni proizvod frotir in izdelki iz njega. Večina proizvodov gre v izvoz in za znanega naročnika. Po zaključku ogledov smo si lahko v tovarniški trgovini izdelke tudi kupile.

Na poti do Bleda smo se ustavile na Brezjah za ogled cerkve. Naslednji ogled je veljal rojstni hiši našega največjega pesnika

dr. Franceta Prešerna v Vrbi. Z zanimanjem smo poslušale razlago vodiča, ki nas je s pripovedjo o pesnikovem življenju in delu popeljal v čase pred 150 leti.

Ker nas je lakota opozorila na čas kosila, smo se iz Vrbe zapeljali v bližnjo Žirovnico oz. vas Selo, kjer so nam v gostišču Osvald pripravili okusno kosilo. Podkrepljene z jedačo in pijačo smo pot nadaljevale preko Jesenic do Mojstrane, kraja na začetku doline Vrat, kjer smo se po sicer lepo vzdrževani cesti popeljale do slapa Peričnik. Ta se je letos zaradi obilnih padavin pokazal v vsej svoji veličini. Po gozdni poti smo se povzpele do vznožja slapa, par pogumnih pa tudi na vrh.

5 km naprej se je dolina za prevoz zaključila, 300 m pešpoti do Aljaževega doma pa so nam popestrili pogledi na vršace okrog Triglava. Bile smo namreč na enem od izhodišč za pohod na Triglav. Sicer pa so se nekatere povzpele na »Mali Triglav«, skalo s klini v bližini Aljaževega doma, kjer je nastala tudi skupinska fotografija.

Pozno popoldne je bil čas, da se

počasi poslovimo od Gorenjske in se skozi Karavanški predor »preselimo« na drugo stran meje, v Avstrijo. Prehod meje je med državami EU postala le še gola formalnost in smo jo opravile v par minutah.

S prvima dvema skupinama smo se do Celovca peljale po severni strani Vrbskega jezera, kjer se vrstijo turistični kraji, s tretjo skupino pa smo se na južni strani jezera ustavile v kraju

Marija Worth za krajši ogled kraja in jezera. Sledila je še vožnja do mejnega prehoda Holmec in naprej proti domu.

Dan je minil v prijetnih ogledih in spoznavanju novega. Za mnoge je bil to prvič »pogled« čez mejo, vse pa smo si bile enotne, da se prihodnje leto spet srečamo.

Tekst in fotografije:
Danica Onuk, kmet. inž.

Tretja skupina pod vznožjem slapa Peričnik.

Druga skupina pri Aljaževem domu; v ozadju kapelica in Mali Triglav;

Blagoslovili kapelo na Gruberjevem vrhu

Župnija Šentjanž pri Dravogradu

Strma cesta, ki je prevozna z avtomobilom, pripelje do domačije Zabrnčnik ali pa do domačije Rudolf. Pot nato nadaljuje ozka gozdna cesta, ki jo je potrebno prehoditi peš. Ampak je vredno, saj pot vseskozi ponuja možnost pogleda v dolino, pri tem pa si kar naenkrat na cilju.

Odprta jasa, klopca, ob tem pa še kapela, v kateri so poleg oltarja še trije kipci. In če pri tem veš, da je vse to bilo narejeno s pomočjo prostovoljnih prispev-

kov okoliških kmetov, domačinov, Šentjančanov in lovcev, lahko izrečeš samo pohvalo.

Vse skupaj se je pričelo z letom 2000, ko se je na Gruberjev vrh uredila Pohodna pot na Selo-vec. Kmalu zatem pa je že nastala ideja o postavitvi kapelice. Potreben je bil samo projekt Vrtovca iz Ljubljane in gradnja kapele se je resno začela. Tako so si sledila dela od postavitve temeljev do prvega zvonjenja zvonov in kmalu zatem že prva maša. Domačini, ponosni na svojo kapelo, so ob božiču po-

stavili tudi jaslice. V avgustu so nadaljevali s postavitvijo kipcev. Kipce iz lipovega lesa je izrezal Jože Potočnik iz Črne na Koroškem, sredstva zanje pa so zbrali s prostovoljnimi prispevki Šentjančani, lovci in okoliški kmetje.

Tako so se vsi ti zbrali na sončno nedeljo, 22. avgusta, da so blagoslovili kapelo in te kipce v njej: sv. Huberta, sv. Izidorja in Marijo.

Pripravili so mašo, blagoslov in bogat kulturni program, v katerem so poleg govornikov

sodelovali tudi pevci, »Rogisti« z Mute, družina Miklavž iz Mislinje, Šempetrski pevci in Drago Filač.

Sedaj ima Gruberjev vrh uresničen namen. Med tišino gozda na samotnem vrhu bo lahko vsak pohodnik našel svoj mir. Prav gotovo pa bo lahko tudi vsak domačin, lovec ali pa pohodnik rekel, da gre »na romanje k svojemu zavetniku«, saj je do kapele urejena pešpot, ki ji botruje kar nekaj časa in napora.

Milena Tretjak

Sv. Izidor

Sv. Hubert

Kipec sv. Marije

Kapela na Gruberjem vrhu

Sv. Izidor – zavetnik kmetov in kmečkega stanu. Bil je sin revnih staršev, ki so mu za doto dali močno in živo vero. Legenda pravi: Izidor je vse življenje delal kot najemnik pri nekem veleposestniku. Vsako jutro ga je pot vodila najprej v cerkev šele nato na polje. Ko je gospodar to izvedel, se je nekega dne skril v bližnjo duplino, da bi se o tem prepričal, nato pa ga trdno prijel. Ko se je Izidor vračal iz cerkve, ga je gospodar že hotel okregati, pa je nenadoma zagledal božjega angela, kako z dvema voloma orje njivo. Življenjepis pravi o njem: »Vsa njegova opravila so bila služba Bogu, ko je z roko držal plug, se je pogovarjal z Bogom. Vztrajna povezanost z Bogom mu je dala, čeprav nikoli ni hodil v šolo, jasnost in mirnost, katero mu je vsak zavidal.«

Sv. Hubert je bil škof v Tongernu, goduje pa 30. maja. Znan je kot zavetnik lovcev. Njegova legenda pripoveduje o spreobrnitvi, ko naj bi bil na lovu na veliki petek med rogovjem divje živali zagledal križ.

Ni manjkalo niti lepe pesmi

Letošnje srečanje Koroških planincev je bilo na Uršlji gori

Mirko Tovšak, oec.

Teden dni za tem, ko so se zbrali slovenski planinci na Žavcarjevem vrhu nad Mariborom na vsakoletnem tradicionalnem vseslovenskem srečanju, je Pla-

svojega obstoja in so dobili s tem tudi priliko, da ta visok jubilej dostojno proslavijo. Lepo jesensko vreme je sicer privabilo kar lepo število obiskovalcev,

no znotraj Planinske zveze tudi vprašati, zakaj nastaja toliko nezadovoljstva med članstvom glede nenehnega povečevanja članarine, organizacije dela v Planinski zvezi, zakaj se število članov Planinske zveze iz leta v leto zmanjšuje itd. Upamo le, da bomo na vsa ta vprašanja dobili odgovor na nadaljevanju prekinjene skupščine PZ, ki je predvidena v kratkem. Škoda bi namreč bilo, če bi se v planinske vrste vrinilo seme medsebojnega nezaupanja in če bi se skrhalo do sedaj dobri medsebojni odnosi v vrstah planincev širom Slovenije. Planinci smo bili vedno za vzor drugim organizacijam in tako mora ostati tudi vnaprej.

Podpredsednik se je dotaknil tudi pripomb, ki prihajajo iz nekaterih Planinskih društev glede tega, da se v Planinsko zvezo širi politikanstvo, ker je predsednik Planinske zveze Franci Ekar kandidiral za republiškega poslanca na listi ene izmed političnih strank. Adi Vidmajer je poudaril, da je politična opredelitev posameznikov stvar osebne, z ustavo zagotovljene svobodne opredelitve, res pa je da nihče nima pravice svoje politične pripadnosti propagirati v organih Planinske zveze. To bi bilo škodljivo tudi za delo in trdnost naše planinske organizacije.

vendar ne toliko, kot smo pričakovali. Veliko planincev se je namreč za ta vikend odločilo, da izjemno dobre vremenske razmere izkoristijo za zadnje pohode v visokogorje in zato na srečanju pri planinski koči na Uršlji gori nismo videli tistih planincev, ki so se sicer teh srečanj vsakoletno udeleževali.

Kljub temu je srečanje minilo v priskrbenem in sproščenem druženju številnih planincev in se je zavleklo do poznih večernih ur, številni obiskovalci pa so prihajali na Uršljo goro še v popoldanskem času.

Na uradnem delu prireditve je bil slavnostni govornik podpredsednik Planinske zveze Slovenije Adi Vidmajer, ki se v svojem govoru ni mogel izogniti nekaterim razprtijam znotraj Planinske zveze, katerim smo planinci priče predvsem v zadnjem času. Te čutimo še posebej po predčasno prekinjeni skupščini, ki je bila v Novem mestu. Res je, da se bo potreb-

Podpredsednik PZ Slovenije Adi Vidmajer, velik prijatelj koroških planincev.

V nadaljevanju srečanja so številni gostje čestitali planinskemu društvu Prevalje k njihovem jubileju, v kulturnem programu pa so sodelovali tudi kulturniki iz Prevalj vključno z znanimi pevci domačega pevskega zbora Vres. Po končanem srečanju je bila skupna maša, posvečena vsem preminulim planincem v naših gorah.

Mirko Tovšak, oec.

»Oj, Triglav, moj dom« je himna slovenskih planincev, s katero se skoraj po pravilu prične vsako planinsko srečanje.

Brez praporščakov ne mine nobeno srečanje Koroških planincev.

ninsko društvo Prevalje pripravilo srečanje planincev iz Koroške regije pri planinski koči na Uršlji gori. Organizacija te prireditve je bila zaupana Prevaljčanom že zaradi tega, ker to društvo praznuje 85. obletnico

Moški pevski zbor Vres iz Prevalj je popestril srečanje.

Marija Miheljak

☆1950

†2004

V slovo Mariji Miheljak

Marija, ne morem verjeti!!!

Še te vidim tako, kot si prišla k meni v službo v finančni sektor »Lesne« v Slovenj Gradcu, ki sem ga takrat vodila. Bilo je leta 1975.

Bila si mlada diplomirana ekonomistka s teoretičnim znanjem, vendar še brez izkušenj v praksi. Polna energije, z radovednimi rjavimi očmi, ki so mi že pri prvi predstavitvi povedale, da boš prava sodelavka, vredna zaupanja. Izredno bistra in dosledna si hitro dojemala vse novosti in istočasno »srkala« vso že uvedeno praktično poslovanje naših financ. Finančno poslovanje takratne Lesne je bilo dokaj zapleteno zaradi nenehnega investiranja in zadolževanja v tej zvezi. Bili so stalni problemi pri zagotavljanju dnevne likvidnosti. V tem času so nam finančno poslovanje zakomplicirale še novoustanovljene temeljne organizacije, ki smo jih morali organizirati iz prejšnjih obratov po vsej Koroški. Zaradi številnosti le-teh in predpisov, se je naše finančno delo pomnožilo. Zato sva se skupaj lotili organiziranja Interne banke »Lesne«. Tudi pri tej odgovorni nalogi si mi bila v veliko pomoč, saj sva obe vedeli, da bomo lahko le sodobno organizirani obvladovali dnevno likvidnost in nujno potrebna združevanja sredstev na pravni osnovi.

Marija, samo jaz vem, kako si bila vestna, delovna, kako si spoštovala zunanja in notranja pravila poslovanja.

Z veseljem in nesebičnostjo sem ti potešila tvojo izjemno voljo, sposobnost in delavnost za prevzemanje vedno odgovornejših nalog, ki sem ti jih zaupala.

Ko sem bila imenovana v poslovodni odbor Lesne, si lahko že samostojno prevzela vodenje Interne banke in jo uspešno vodila do leta 1989. Po moji bolezni na očeh si me nadomestila tudi v poslovodnem odboru »Lesne«.

Vedno si bila odločna pri izvajanju in organiziranju finančnih nalog, vredna zaupanja in hitro si dosegla svoje cilje napredovanja.

Največji novi izziv napredovanja ti je pomenila ponudba iz »Gorenja«. Tu si lahko v dobro organiziranem in rentabilnem podjetju razvila vse svoje sposobnosti in izrabila vse najine izkušnje za sodobno finančno poslovanje.

Morda je bilo zate, Marija, vendarle prenaporno, saj si ob poslovnem delu še izredno skrbela za svojo družino in uredila hišo v pravi dom.

Počivaj v miru, Marija! Dosti premlada si nas zapustila in pogrešamo te že zdaj, saj nisi doživela let, ko bi imela več časa zase in za prijatelje!

Angelca Vrbnjak
sodelavka

Milena Kovač

☆1950

†2004

Sredi letošnjega poletja nas je pretresla žalostna vest o smrti naše nekdanje sodelavke Milene Kovač iz Šmartnega pri Slovenj Gradcu.

Svojo življenjsko pot je začela 27. februarja leta 1950 kot prva izmed dveh hčera Olge in Ivana Kaca. Osnovno šolo je obiskovala v Slovenj Gradcu in nadaljevala šolanje na gimnaziji.

V obdobju odrasčanja in mladostniških let je namenila kar precej časa športu – rokometu, kar ji je dalo energijo in moči za udejstvovanje v mladinski organizaciji, kjer je spoznala svojega življenjskega partnerja Stanka. Leta 1973 sta se Stanko in Milena poročila in leto kasneje sta se radostila ob rojstvu prvorojenca Mateja. S pridnostjo in vztrajnostjo sta si zgradila novo hišo. Leta 1979 je Milena povila še sina Simona.

Delovno pot je pričela v Službi družbenega knjigovodstva v Šošanu in nato v Velenju, za tem v skupnih službah Lesne Slovenj Gradec in zadnjih pet let pred upokojitvijo v invalidskem podjetju Lesne Jelka. Bila je nepogrešljiva, pridna delavka, svoj interes za športno udejstvovanje pa je izrazila v kegljaški ekipi Lesne. V delovnem okolju so jo sodelavci poznali kot požrtvovalno, prizadevno in marljivo sodelavko. Razdajala pa se je tudi znancem in prijateljem, sosedom in Gasilskemu društvu Šmartno.

Po upokojitvi pred letom dni se je Milena posvetila svojim najdražjim: možu, družini; urejala je okolje okrog svojega doma, posvetila se je prijateljem, veliko časa pa je preživela na svojem vikendu, kjer je bil njen raj. Tu je bila na kmetiji pri Golobovih kot doma. Pomagala je pri hišnih opravilih, v kuhinji. Zadnje mesece, ko je pričakovala svojega prvega vnuka, je kot varuška pestovala enoletno hčerko Golobove Nade in se ji posvetila kot bi bila njena.

Ni ji bilo dano, da bi popestovala svojega vnuka, njeno srce ni zdržalo, prenehalo je bili 10. junija 2004.

ZAHVALA!

Ob nenadni in boleči izgubi našega dragega očeta in dedka **Slavka - Alojza Gangla** se zahvaljujemo vsem prijateljem, sosedom in znancem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala Lovski družini Podgorje za organizacijo lovskega pogreba, pevcem iz Podgorja za zapete pesmi ter Petru Leskovarju in Pepiju Giderju za pogrebni obred.

Žalujoci: sin Marjan in Ljuba z družinama.

Jubilejni koncert ob 70-letnici Pihalnega orkestra Slovenj Gradec

Stanko Hovnik

Pihalni orkester Slovenj Gradec – 70 let.

Za dolgoletno delo so člani orkestra prejeli Adamičeva in mednarodna priznanja CISM.

let in mladih, še osnovnošolcev. Drug na drugega prenašajo izkušnje in znanje, ki je za kvalitetno igranje potrebno. Skozi desetletja so se menjali dirigenti, najdaljši staž in prav posebne zasluge za uspehe pa ima sedanjí umetniški vodja Peter Valtl, ki vodi orkester že 16 let.

Po treh zaporedno osvojenih zlatih plaketah na tekmovanjih v drugi kakovostni skupini so se leta 1998 odločili, da preizkusijo glasbeno zanje in moči v prvi slovenski skupini. Leta 1999 so v Krškem osvojili ponovno zlato plaketo in tako dobili vstopnico za tekmovanje v elitni koncertni skupini. Orkester se je leta 2000 prvič pomeril z najboljšimi v Sloveniji in osvojil srebrno pla-

keto. Dokončno se je potrdil na zadnjem tekmovanju najboljših tovrstnih ljubiteljskih godb v Trbovljah in zbral 96,8 točk, kar je pomenilo najvišje priznanje – zlato plaketo s pohvalo.

Poleg domačih tekmovanj so se udeleževali tudi mednarodnih. Kar dvakrat so nastopili v Avstriji, za tem pa v Kopru. Mednarodne žirije so jim vedno priznale najzlahtnejša priznanja – zlate plakete. Koncertirali so še v Češkem Krumlovu, v Varpaloti, na Madžarskem, v Piacenzi v Italiji, Wolfsbergu in na Dunaju, kjer so na pobudo Zveze slovenskih godb zastopali našo državo na tradicionalnem, dvajsetem festivalu pihalnih orkestrów. Javni sklad

Pihalni orkester ob nastopu.

Letos slavi Pihalni orkester Slovenj Gradec sedemdesetletnico delovanja. Jubilej so člani orkestra proslavili s slavnostnim koncertom 24. septembra v polni športni dvorani v Slovenj Gradcu. Na koncertu so sodelovale godbe iz sosednjih krajev in iz Avstrije.

Predsednik pihalnega orkestra Slovenj Gradec Rudi Verovnik je nagovoril poslušalce in predstavil pomen in vrednost dela članov orkestra. Brez njihovih ubranih zvokov ni pomembnejše prireditve v mestu. Orkester je sestavljen iz članov različnih generacij, starejših, ki igrajo že petdeset let, godbenikov zrelih

Nagrado sprejema dirigent Peter Valtl.

Republike Slovenije za kulturno dejavnost jih je povabil k sodelovanju na vseslovenskem taboru pevcev v Šentvidu pri Stični. Orkester je spremljal največji pevski zbor v Sloveniji, kar mu je pomenilo prestižno priznanje. Odmevno so sodelovali še na prireditvi »Dnevi slovenskega gradbeništva« v Velenju in na glasbenem srečanju, posvečenemu skladatelju in mojstru Bojanu Adamiču. Nastopili so tudi na letošnjem vseslovenskem srečanju upokojencev na letališču v Turiški vasi. Orkester je poleg številnih nagrad in priznanj za uspehe in kakovostno rast v zadnjem obdobju prejel najvišje priznanje

za kulturne dosežke v občini
– Bernekerjevo nagrado, letos

pa še priznanje Turističnega
društva Slovenj Gradec.

Nastop vseh pihalnih orkestrov.

Spregovoril je tudi župan Mestne občine Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar in čestital za dosežene izredne uspehe.

Na koncertu so izvajali šest zelo zahtevnih skladb pod taktirko dirigenta Petra Valtla. Podelili so tudi Gallusove značke. Predsednik Zveze slovenskih godb Ervin Hartman je članom orkestra za dolgoletno delo v orkestru podelil Adamičeva in mednarodna priznanja CISM. Ob zaključku so jim predstavniki godb in pihalnih orkestrov čestitali za dosežene uspehe in jubilej ter jim izročili darila. Ob tem jubileju je izšel drugi almanah Pihalnega orkestra Slovenj Gradec, ki ga je uredil prof.

Jože Potočnik.

Pihalni orkestri z mednarodno udeležbo so nastopali 26. septembra 2004 v posameznih primestnih vaških skupnostih in v Slovenj Gradcu ter izvajali koncerte v veselje navzočim poslušalcem.

Parada orkestrov je bila na glavnem trgu mesta. Tu je vsak predstavnik orkestra prejel simbolično nagrado. Zelo je zadonelo, ko je vseh devet orkestrov (okoli 400 godbenikov) zaigralo pod taktirko Petra Valtla. Zahvala za dobro pripravljene prireditve gre sponzorjem, organizatorjem in vsem nastopajočim.

Tekst in fotografije:
Stanko Hovnik

10. september 2004 - svetovni dan preprečevanja samomora

Vsako leto si v Sloveniji vzame življenje okoli 600 ljudi. Koroška je glede stopnje samomorilnosti nad slovenskim povprečjem. Slovenski samomorilni količnik je 29 samomorov na 100.000 prebivalcev na leto, medtem ko je na Koroškem 38 samomorov na 100.000 prebivalcev letno. Stopnja samomorilnosti se razlikuje tudi glede na posamezne upravne enote v koroški regiji.

Samomori za 8 let
(od 1995 do 2002)

- **UE Dravograd**
40/100.000 m : ž = 3 : 1
- **UE Radlje**
46/100.000 m : ž = 8 : 1
- **UE Ravne**
33/100.000 m : ž = 6 : 1
- **UE Slovenj Gradec**
40/100.000 m : ž = 4 : 1

Zaskrbljujoči so tudi podatki, pridobljeni z raziskavo ESPAD (Evropska raziskava o razširjenosti alkohola in preostalih drog med mladino). Raziskava je bila izvedena leta 2003 med dijaki prvih letnikov srednjih šol. 19 odstotkov šestnajstletnikov je poročalo, da so si že poskušali vzeti življenje (14 % fantov, 24 % deklet), 37 odstotkov dijakov pa je izjavilo, da so o tem razmišljali (24 % fantov in 49 % deklet).

Svetovna zdravstvena organizacija na podlagi današnjih trendov samomora ocenjuje, da bo do leta 2020 zaradi samomora umrlo približno poldrugi milijon ljudi, več kot desetkrat toliko pa jih bo samomor poskušalo, kar bo pomenilo tri samomora na minuto in en poskus samomora na dve sekundi.

10. september je Svetovni dan preprečevanja samomora, letos pod geslom "REŠIMO ŽIVLJENJA, PREBUDIMO UPANJE." Ob tej priliki smo v teh dneh vsem splošnim zdravnikom in zdravnikom v dispanzerjih za otroke in mladino poslali tematsko zgibanko z naslovom "Kadar nas je strah, da bi si kdo lahko vzel življenje". Zgibanko je januarja letos izdal Zavod za zdravstveno varstvo Celje. Pojasnjuje znake depresije, opozarja na dejavnike tveganja in opozorilne znake za samomor. Bralca spodbuja k aktivnemu poslušanju človeka v stiski in iskanju ustrezne strokovne pomoči in mu sporoča, da tudi iz najhujših stisk vodita upanje in pot. Namen pošiljanja zgibanke je opozoriti na problematiko samomorov in hkrati doseči zavedanje, da je samomor preprečljiv. Zdravniki v primarnem zdravstvu so strokovnjaki, ki lahko s svojim znanjem in poznavanjem po-

sameznika, njegove družine in okolja, v katerem živi, pomembno prispevajo k preprečevanju samomorov. Dovolj hitro lahko odkrijejo znake depresivnosti, ki se pogosto lahko prevesi v samomorilno dejanje.

Gotlandska študija, ki so jo prvič izvedli na švedskem otoku Gotland, je primer zelo učinkovite prakse preprečevanja samomora. Gre za izobraževanje splošnih zdravnikov, da bi le-ti pravočasno prepoznali depresijo in ustrezno ukrepali pri samomorilno ogroženih. Gotlandsko študijo v Sloveniji izvaja skupina dvanajstih strokovnjakov pod okriljem Inštituta za varovanje zdravja RS, Ministrstva za šolstvo, znanost in šport ter Ministrstva za zdravje. V letu 2003 je omenjena skupina v sodelovanju z Zavodom za zdravstveno varstvo Ravne na Koroškem in Zavodom za zdravstveno varstvo Celje študijo začela izvajati v celjski in koroški regiji, kajti obe omenjeni regiji sta s samomorom najbolj obremenjeni. Januarja letos pa je potekalo izobraževanje splošnih zdravnikov tudi v Pomurju. Prvi rezultati študije so že znani in kažejo na izjemno učinkovitost izobraževanja v smislu hitrejšega prepoznavanja depresije in učinkovitejšega

zdravljenja le-te. Jeseni se predvideva ponovno izobraževanje zdravstvenih delavcev in tudi širša medijska kampanja z namenom zmanjševanja stigme depresije v splošni populaciji.

Z Gotlandsko študijo se je Slovenija vključila v evropski projekt zmanjševanja depresije European Alliance Against Depression (EAAD). Projekt združuje 15 evropskih držav, vodi pa ga raziskovalna skupina iz Münchna. Več o projektu si lahko preberete na: www.eaad.net. Samomor je zapleten pojav, ki zahteva celosten pristop. Samomor je problem vseh nas: posameznikov, družine, različnih strok, ustanov, lokalne skupnosti, države ... Cilj je predvsem preprečevanje in zmanjševanje števila samomorov. Pričakovanje, da bo samomor kar izginil, je iluzija, cilj zmanjšati in omejiti samomor pa je dosegljiv. Pogoj je seveda poznavanje temeljnih zakonitosti samomorilnega vedenja, poznavanje dejavnikov tveganja, predvsem pa dejavnikov varovanja. Nenazadnje so potrebni usklajeni in enotni pristopi, ki naj bi jih opredelil ustrezen nacionalni program za preprečevanje samomora.

Marijana Kašnik Janet, DMS
Oddelek za promocijo zdravja

Turistično društvo Mislinja je na **Foltanovi kmetiji v Mislinji** letos spet pripravilo razstavo pridelkov pod naslovom **"Pozdrav jeseni"**, na kateri so Mislinjčani in okoličani predstavili svoje izdelke. Na prireditvi pa so podelili tudi priznanja za najbolj urejene hiše.

Gobarsko društvo v Šmartnem pri Slovenj Gradcu je letos že tretjič pripravilo bogato gobarsko razstavo, na kateri so obiskovalci spoznali vrsto užitnih in neuzitnih gob. Kot je povedal predsednik gobarskega društva **Boris Cokan**, si je razstavo ogledalo veliko obiskovalcev.

Živino presenetil sneg

Na pašnikih Rogle se je letos paslo okoli 180 glav živine, 24. septembra pa je po nenadni ohladitvi zapadel sneg. S tem se je končala letošnja sezona planinske paše, lastniki živali pa so živino odgnali s pašnikov.

tekst in fotografije:
Franc Jurač

Prišla je jesen

Dnevi se že kar vidno krajšajo. Prebudimo se v megleno jutro in sonce potrebuje precej moči, da jo prežene, posije na pročelja naših čebelnjakov in zvabi čebele na plan.

Čebele res že bolj poredko izletavajo. Hladna in meglena jutra jim ne ustrezajo, lepih toplih sončnih dni pa je čedalje manj. Pašni viri v naravi usihajo, le tu in tam cveti še kakšna rožica in čebele jo z veseljem obiščejo. Na njej dobijo še zadnje koške cvetnega prahu in ponesejo ga v panj za zimsko rezervo.

Močna čebelja družina na leto porabi do 40 kg cvetnega prahu. V aprilu in maju, ko vse cveti, ga prinesejo največ in čebelar jim ga takrat lahko kak kilogram tudi odvzame. Shraniti ga je potrebno v zamrzovalni omari, saj drugače zelo hitro splesni. Kasneje ga posušimo v posebnih komorah na toplem zraku, ga očistimo in že je pripravljen za uživanje. Cvetni prah je čebelam glavni vir beljakovin. Brez njega čebele ne morejo hraniti zaroda, niti ne morejo izločati voska. Vsebuje snovi, ki povzročajo hitro rast čebeljih ličink.

Za človeka ima cvetni prah izredne lastnosti. S svojimi antibiotičnimi lastnostmi ureja delovanje črevesja. Preprečuje zapeko in ustavlja drisko. Pri slabokrvnih otrocih dviguje količino hemoglobina, vzbuja apetit in izboljšuje splošno počutje. Cvetni prah izboljšuje razpoloženje in olajšuje duševno delo. Izboljšuje prekrvavljenost možganov. Vsebuje snov rutin, ki

krepi žilice zlasti v možganih, pa tudi v srcu. Tako je daljše umsko delo, študij in učenje ob uživanju cvetnega prahu precej manj obremenjujoče. Cvetni prah pospešuje rast, izboljšuje vid in učinkuje proti izpadanju las. Pomaga tudi pri bolnikih z obolelo prostato.

Cel kup dobrih lastnosti je združenih v tistih drobnih zrnih, ki jih čebele prinesejo na svojih nogah. Cvetni prah lahko uživamo kar surov, to je najbolje. Je pa težko izvedljivo, saj v svežem stanju ni obstojen in zelo rad splesni. Zato ga posušimo, shranimo v zamrzovalniku ali zalijemo z medom. Lahko pa dve čajni žlički cvetnega prahu že zvečer zmešamo v jogurt in zjutraj imamo dober in zdravilen zajtrk. Redno uživanje cvetnega prahu nam bo pomagalo prebroditi marsikatero jesensko težavo z zdravjem, ki se pojavljajo s prvimi ohladitvami in dežjem.

Janez Bauer

Viharnik

izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d., Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

telefon: 02 88 43 332

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

direktor:

Silvo Pritrznik

glavna in odgovorna urednica:

Ida Robnik

lektorica:

Marta Krejan

idejna zasnova, grafično

oblikovanje in priprava za tisk:

Jože Repas, design

tisk:

ZIP Center
Ravne na Koroškem

avtor fotografij na naslovnici:

Vojko Plaznik

Na podlagi mnenja ministrstva za
informiranje z dne 30. 1. 1992, je
Viharnik proizvod informativnega
značaja (tč. tarifne številke 3).

Gostje s Štefko Kučan.

Nagrajenci mestne občine Slovenj Gradec.

Župan Matjaž Zanoškar izroča občinsko nagrado Ivanu Mihevu za dolgoletno delo na radioamaterskem in letalskem področju.

"Pozdravljena, Štefka ..." je ob stisku roke dejal prof. Tone Turičnik.

Nagrajenec Ivan Mihev s Štefko Kučan.

Štefka Kučan podpisuje knjigo spominov.

PRAZNOVANJA IN CESTE

Občani občine Slovenj Gradec so praznovali svoj občinski praznik. V počastitev praznika so bile številne prireditve, v Jenini in na Razborju pa so odprli dela asfaltirane ceste.

Na slavnostni seji mestne občine Slovenj Gradec so podelili občinska priznanja; občinsko nagrado za leto 2004 je prejel Ivan Mihev iz Turiške vasi, Štefka Kučan pa je postala častna občanka občine Slovenj Gradec.

Martin Vižintin prejema občinsko priznanje.

"V veliko veselje in čast mi je, da se lahko ob otvoritvi dela ceste zahvalim vam vsem, ki ste pripomogli, da danes odpiramo cesto ..." je dejal predsednik gradbenega odbora Drago Jeromelj.

Nad vse lepa slovesnost pa je bila tudi na Kozjaku, kjer so predali svojemu namenu del asfaltirane ceste proti Lokam. Ob otvoritvi je slavnostni trak prerezal najstarejši krajan, Ludvik Tasič.

Asfaltirano cesto v Završah je blagoslovil župnik Mirko Horvat.

Krajani Razborja niso mogli skriti veselja ob otvoritvi ceste do Rdečnikove kmetije. Tu sta cesto odprla župan Mestne občine Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar in predsednik Vaške skupnosti Razbor Marjan Juvan.

V občini Mislinja so letos nadaljevali z asfaltiranjem ceste in tako predali svojemu namenu še dve asfaltirani cesti. Na posnetku je otvoritev ceste v Završah, kjer so del posodobljene ceste otvorili župana občine Mislinja Viktor Robnik in Mestne občine Velenje Srečko Meh ter predsednik gradbenega odbora Drago Jeromelj.

Veselje ob otvoritvi ceste pa je bilo tudi v Jenini, kjer so župan Mestne občine Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar ter predsednika vaških skupnosti Turiška vas, Andrej Konečnik, in Šmiklavž, Vinko Šmon, predali namenu del ceste proti Graški gori.

